СОНЦА:
Усход, захад, даўжыня дня:
Мінск — 6.25, 17.29, 11.04;
Віцебск — 6.28, 17.15, 10.57;
Магілёў — 6.14, 17.18, 11.04;
Гомель — 6.12, 17.15, 11.03;
Гродна — 6.42, 17.42, 11.00;
Брэст — 6.39, 17.46, 11.07.
МЕСЯЦ: Першая квадра 3 кастрычніка.
ІМЯНІНЫ: Івана Багаслова

ЗВЯЗДА

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 1 рубель

9 КАСТРЫЧНІКА 1992 г. пятніца, № 202 (21980)

ВОЗГАЛАС

БЕНЗІН: ЦАНА ТРЫМАЕЦЦА

Аўтаматары ведаюць: сённяшнія цэны на бензін доўгі час не ўтрымаюцца на плаву. Адсюль і званкі ў рэдакцыю ўсхваляваных бензінаспажыўцоў, і традыцыйныя пытанні: калі падаражае, на колькі і ўвогуле, ці будзе хапаць вадкага паліва ў Беларусі?

За прагнозам і тлумачэннямі па пытаннях бензіну мы звярнуліся ў ДЗЯРЖКАМНАФТАПРАДУКТ.

— Людзі даўно адвуклі, яшчэ пасля заявы Барыса Ельцына, што час таннага бензіну хутка міне, — гаворыць Мікалай Іванавіч Рамашка, начальнік Упраўлення рэсурсаў, балансаў, апошнія гандлю і пастаўкі нафтапрадуктаў. — У выніку чэргі ля бензазаправак. Вырушь паліва ў запас.

Пакуль новых цэн на бензін на паперы няма. Як вядома, кіраўніцтва рэспублікі спрабуе дамовіцца з расійскім урадам аб нейкіх ільготах у цэнах на нафтапрадукты для Беларусі.

Такога таннага бензіну, як у Беларусі, ні ў адной рэспубліцы СНД ужо няма. Зараз прадаём бензін па старых цэнах: А-76—за 6 рублёў, А-93—за 7. Груба кажучы, нават у Арабскіх Эміратах, калі перавесці на нашы грошы, за літр бензіну бяруць 50 рублёў.

На мой погляд, цэны на бензін трэба адпускаць. Але пакуль распараджэнняў зверху няма.

Ігар ШЧУЧЭНКА.

УДАРЫМ ПА БЕСПРАЦОЎЮ БУХГАЛТАРСКІМ ДЫПЛОМАМ

Пачаліся заняткі ў незвычайнай групе Пінскага вучэбна-кручагнага тэхнікума. За вучэбныя сталы селі людзі, якія ўжо маюць вышэйшую, а таксама сярэднюю спецыяльную адукацыю. Усе яны не па сваёй волі сталі беспрацоўнымі. У тэхнікуме ж усяго за 5 месяцаў інтэнсіўнай вучобы слухачы набудуць яшчэ адну прафесію — бухгалтара шырокага профілю з уменнем працаваць на электронна-вылічальных машынах. Кошт дыплома—50 тысяч рублёў. Грошы за вучобу плаціць тэхнікуму гарадскі цэнтр занятасці. Ён жа гарантуе затым і працаўладкаванне. Попыт на граматных бухгалтараў і эканамістаў зараз павышаны, у іх маюць патрэбу шматлікія малыя і сумесныя прадпрыемствы, кааператывы.

АД ДЗІЦЯЦІ АДМАЎЛЯЮСЯ

СЛОНІМ. Дзве маладыя мамы ў гарадскім радзільным доме адмовіліся ад сваіх немаўлят. Па словах медперсаналу, такое здараецца адзін-два разы ў год. Наглядзячы на такія сумныя выпадкі, а таксама высокія цэны на дзіцячыя рэчы, нараджальнасць у Слоніме ў параўнанні з мінулым годам паменшылася.

ВА ЎРАДЗЕ БЕЛАРУСІ

Як паведамляе служба інфармацыі Савета Міністраў Беларусі, урад рэспублікі, улічваючы, што гандлёва-эканамічныя адносіны Беларусі з ЗША стрымліваюцца з-за адсутнасці ў іх гандлі статуса найбольшага спрыяння, унёс на разгляд Вярхоўнага Савета прапанову аб ратыфікацыі пагаднення аб гандлёвых адносінах паміж Саюзам Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік і Злучанымі Штатамі Амерыкі, якое было падпісана 1 чэрвеня 1990 года, але так і не ўступіла ў сілу. У прынятай наконт гэтага пастанове гаворыцца:

«Рэспубліка Беларусь заяўляе, што ўсе маючыя месца ў пагадненні аб гандлёвых адносінах паміж СССР і ЗША спасылкі на бок, яе тэрыторыю, грамадзян і арганізацыі трэба разумець як тыя, што адносяцца да Рэспублікі Беларусь, яе тэрыторыі, грамадзян і арганізацый або да ЗША, іх тэрыторыі, грамадзян і арганізацый адпаведна.

Беларусь лічыць сябе звязанай абавязацельствамі па Сусветнай канвенцыі аб аўтарскім праве ад 6 верасня 1952 года, пачынаючы з 27 мая 1973 года, а таксама па Парыжскай канвенцыі па ахове прамысловай уласнасці ад 30 сакавіка 1883 года, перагледжанай у Стакгольме 14 ліпеня 1967 года».

Адпаведныя законапраекты будуць унесены ўрадам рэспублікі на разгляд беларускага парламента ў 1993 годзе.

(БЕЛІНФАРМ).

ЗАБАСТОЎКА АДМЯНЯЕЦЦА?

Ва ўчарашніх газетах апублікавана пастанова Дзяржаўнага камітэта Рэспублікі Беларусь па працы і сацыяльнай абароне насельніцтва аб павышэнні заработнай платы педагагічных работнікаў і прафесарска-выкладчыцкага саставу, работнікаў некаторых іншых галін, якія фінансуюцца з бюджэту.

Ведаючы, наколькі сур'ёзная была сітуацыя ў навучальных установах рэспублікі, мы папрасілі пракаментіраваць гэтую пастанову Тамару Іосіфаўну Чобатаву, старшыню савета па каардынацыі забастовачнага руху ў педагагічных калектывах Беларусі.

— Безумоўна, апошняя пастанова задаволіць не можа: гэта чарговая падачка, міласціна. Як жа інакш не можна ўспрымаць, калі яна ёсць роўна не выконвае Закон аб адукацыі ў частцы аплаты працы? Згодна з ёй, стаўкі заработнай платы і службовых акладаў з 1 верасня павялічаны ў 1,5 раза—а паводле артыкула 34 Закона аб адукацыі, заработная плата настаўнікаў павінна адпавядаць сярэдняй у прамысловасці. А што мы маем? Нават з улікам учарашняга дакумента зарплата педработнікаў складае толькі 63 працэнты ад сярэдняй у прамысловасці. Для параўнання скажу, што ў 1990 годзе гэта лічба была большай—69 працэнтаў. Відавочна: жыццёвы ўзровень настаўніка ўсё больш зніжаецца. Зараз у педкалектывах праходзяць сходы, людзі не задаволены: нам так ніхто і не адказаў, чаму не выконваюцца прынятыя парламентам законы. Амаль усе педагогі галасуюць за тое каб да пачатку работы сесіі ВС аб'явіць перадзабастовачнае становішча. Мы цудоўна разумеем, што забастоўка—не самы лепшы сродак для вырашэння праблемы, але іншага шляху мы не бачым. Калі Вярхоўны Савет не вырашыць наша пытанне станоўча, мы пачнём забастоўку.

Сапраўды, забастоўка — далёка не лепшы метад для настаўніка ў плане вырашэння праблем: за яго спінай—вучні. Але настаўнікі, як відаць, настроены рашуча. Застаецца спадзявацца, што да забастоўкі справа ўсё ж не дойдзе..

«ЗАЛАТАЯ МЕДЗЬ» НА ВАГУ ДОЛАРА

НАВАПОЛАЦК. Працягваецца следства па справе незаконнага вывазу і скупкі каляровых металаў з наваполацкага вытворчага аб'яднання «Паліміp». На працягу некалькіх месяцаў кандыцыйная і некандыцыйная медзь вывозілася з тэрыторыі прадпрыемства цеплавозамі і іншым транспартам. Па звестках з неафіцыяльных крыніц, гаворка ідзе пра дзесяткі тон на мільёны рублёў. Паводле папярэдніх следчых даных, сляды «залатой медзі» на вагу долара вядуць у Прыбалтыку. Некалькі чалавек узяты пад варту.

Працяг будзе...

Станіслаў ШУШКЕВІЧ: «На вышэйшую школу спадзяванні асаблівыя»

У сераду адбылася сустрэча Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь са студэнтамі і супрацоўнікамі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. Універсітэцкая аўдыторыя традыцыйна лічыцца ці не самай складанай для такіх сустрэч. Яно і зразумела: з аднаго боку, моцны прафесарска-выкладчыцкі састаў — прафесіяналы самага высокага гатунку розных накірункаў дзейнасці, з другога — студэнты, якія ва ўсе часы былі своеасаблівым барометрам прагрэсу, надзвычай адчувальнымі да ўсіх змен у грамадстве і ўласных праблем. Станіслава Станіслававіча сустрэлі вельмі цёпла: менавіта тут, у БДУ, ён прайшоў шлях ад студэнта да прафесара, тут яго добра ведаюць і любяць. Аднак менавіта «як сваім» Шушкевічу і падкідвалі нечаканыя, нават непрыемныя пытанні — адно гарачэйшае за другое — на працягу амаль дзвюх з паловай гадзін.

Прынамсі, Шушкевіч адразу папярэдзіў, што не рыхтаваў ніякага спецыяльнага выступлення — каб гутарка ішла ў рэчышчы праблем, якія вылучаць прысутныя.

Госця літаральна засыпалі пытаннямі аб працаўладкаванні выпускнікоў і альтэрнатыўнай воінскай службе, новай канстытуцыі і прыватнай уласнасці, пра БНФ і камуністаў, падаткаабкладанні і праблеме палешукоў... Здаецца, спыталі пра ўсё. Цікава, што Станіслаў Станіслававіч па почырку пазнаваў аўтараў некаторых асабліва каверзных ананімных запісак, сваіх колішніх калег.

Адна з праблем, якая з асаблівай вастрынёй абмяркоўваецца работнікамі ВНУ, — нізкая заработная плата. Ці трэба здзіўляцца, што прэстыж работы ў ВНУ катастрафічна падае, і як вынік — сярод лепшых, самых здольных і таленавітых студэнтаў мала хто думае пра навуковую і выкладчыцкую працу: маўляў, ці трэба сушыць мазгі, каб быць усё жыццё жабраком?..

С. Шушкевіч, адказваючы на шматлікія пытанні «матэрыяльнага» характару, адзначыў:

— Вярхоўны Савет прыняў Закон аб адукацыі і пад ціскам грамадскасці вырашыў увесці ў дзеянне з 1 верасня артыкул 34 Закона, згодна з якім сярэдняя заработная плата настаўнікаў павінна быць не ніжэйшай за сярэднюю ў прамысловасці, а выкладчыкаў вышэйшых і сярэдніх спецыяльных устаноў — у паўтара раза большай. Але калі гаварыць пра сродкі, то іх няма. Гэта праблема горача абмяркоўвалася на сумеснай нарадзе з урадам; як выйсце прапанавалі Нацыянальнаму банку прадаставіць ураду крэдыт для вырашэння пытання ў адпаведнасці з Законам.

За парадай да Старшыні ВС звярнуліся і студэнты: як пражыць на стыпендыю ў 800 рублёў, калі абед каштуе 30?

— Калі я быў студэнтам, абед каштаваў рубель, а стыпендыя — усяго 27 рублёў. Як і многія, паралельна працаваў у дзвюх школах... Але, безумоўна, трэба прадумаць дзяржаўныя падыходы ў плане падтрымкі студэнцтва.

У час сустрэчы гучала і шмат «моўных» пытанняў.

— Як вы ставіцеся да татальнай беларусізацыі?

— Мне не падабаецца гэты тэрмін — «беларусізацыя». Лепш гаварыць пра адраджэнне беларускай мовы, культуры, традыцый. Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт павінен стаць сапраўды нацыянальным універсітэтам. Аднак ні ў якім выпадку не павінна быць дыскрымінацыі вучоных на падставе адносін да беларускай мовы, ніякага адміністрацыйнага ўздзеяння. Трэба з розумам ставіцца да адраджэння роднай мовы: спрачацца, пераконваць. Спадзяюся, выкладчыкі вышэйшых навучальных устаноў самі ўсведамляюць неабходнасць гэтага кроку.

— Наколькі перспектыўна выдаваць падручнікі па спецыяльных дысцыплінах на беларускай мове?

— Мне здаецца, гэта справа перспектыўная. Але з-за адсутнасці слоўнікавай базы па некаторых дысцыплінах мы не можам адразу перайсці на беларускамоўнае навучанне. Інтэрнацыянальная тэрміналогія, якая існуе ў навуках, напрыклад прыродазнаўчага характару, магла б паскорыць працэс.

— На якой мове лепш пісаць дысертацыю?

— Паўтараю: нельга дапусціць, каб няведанне беларускай мовы стрымала прагрэс у галіне прыродазнаўчых навук. Некаторыя выкладчыкі ўніверсітэта абаранялі дысертацыі на англійскай мове, нямецкай — такі падыход можна толькі вітаць. Гэтак жа як і дысертацыі, падрыхтаваныя на роднай мове. Раней у гэтым плане былі пэўныя цяжкасці (усё зацвярджала Масква), але зараз штучныя бар'еры на гэтым шляху ліквідаваны.

Шмат пытанняў датычала палітычнай і эканамічнай сітуацыі ў рэспубліцы. Вось што сказаў С. Шушкевіч аб прыватызацыі:

— Прыватызацыі не павінны падлягаць абаронны комплекс, некаторыя іншыя. Але буйныя дзяржаўныя прадпрыемствы трэба рыхтаваць да прыватызацыі, рабіць іх пераарыентацыю — каб дзяржава эканамічнымі метадамі рэгулявала працэсы развіцця вытворчасці шляхам разумнай фінансава-крэдытнай палітыкі. Вярхоўны Савет падрыхтаваў на бліжэйшую сесію пакет такіх прапаноў — асабіста мне падабаецца, як канцэптуальна вырашана пытанне аб правядзенні прыватызацыі: Толькі ўсім нам трэба памятаць: каб правесці рэформы, трэба прыйсці да згоды, інакш адкінем самі сябе далёка назад.

АБ МАРАЛІ:

— Апошнім часам мы мала гаворым пра мараль... Мяне вельмі непакояць крытычныя публікацыі пра некаторых дэпутатаў. Здавалася б, рэч зразумелая: калі ў друку з'явіўся крытычны матэрыял, то абавязак дэпутата альбо абвергнуць крытыку, калі яна несправядлівая, альбо папрасіць прабачэння і скласці паўнамоцтвы, шчыра прызнацца: я не маю маральнага права быць дэпутатам... На жаль, не давялося бачыць ні таго, ні другога. Ці з маралью не ўсё ў парадку, ці газет не чытаюць...

АБ ГУМАНІТАРНАЙ ДАПАМОЗЕ:

— Заўсёды сцвярджаў, што Беларусь не патрабуе гуманітарнай дапамогі, не стаіць з працягнутай рукой. Мы згодны на дапамогу ў галіне тэхналогій, адукацыі, аднак калі беларусы не здольныя самі сябе пракарміць, — дык гэта ганьба. Але ж у нас ёсць грамадскія структуры, нават асобныя народныя дэпутаты, якія не займаюцца непасрэдна дэпутацкай дзейнасцю, а выконваюць грамадскую работу, накіраваную на папрашайнічанне, на прыцягненне сродкаў. А гэтыя сумы ў параўнанні з тым, што ідзе па дзяржаўнай лініі, проста мізэр. Я ніколі не быў прыхільнікам такога падыходу.

ПРА АДНОСІНЫ ДА М. ГАРБАЧОВА:

— Гарбачоў шмат зрабіў для паляпшэння жыцця краіны, ужо за гэта яму можна б было паставіць манумент — і я ўнёс бы пэўныя сродкі, калі б стварыўся такі фонд. Аднак апошнім часам Гарбачоў зрабіў шмат недапушчальных памылак, і цяперашнім кіраўнікам ён зараз раіць тое, што яны калісьці раілі і яму... Мяне асабіста абражае, што Гарбачоў гатовы пагадзіцца з прапановамі ўзначаліць «Зялёны крыж» — міжнароднае экалагічнае таварыства. Той факт, што ім утойваліся звесткі па Чарнобылю, не дае яму маральнага права займаць гэтую пасаду.

АБ РЭФЕРЭНДУМЕ:

— Раз воля народа выказана, не трэба шукаць зачэпак, каб адмяніць рэферэндум. Іншая справа — якое пытанне на яго будзе вынесена. Мы не маем права ўводзіць народ у зман мудрагелістым пытаннем.

АБ «КАНІКУЛАХ» ВЯРХОЎНАГА САВЕТА:

— Вярхоўны Савет даўно не збіраўся на сесію, але ж гэта не значыць, што ён не працуе. Наадварот, у перапынку паміж сесіямі эфектыўнасць работы па шэрагу накірункаў павялічваецца. А падрыхтаваныя як след законапраекты на сесіі пройдуць значна хутчэй.

Уладзя ТАЦЦЯНЧЫК.

РУХАВІК ПРАГРЭСУ ДАЕ ЗБОІ

На ажыццяўленне навукова-вытворчых праграм урад рэспублікі адводзіць недастаткова сродкаў, заявіў на прэс-канферэнцыі намеснік старшыні Камісіі па навуцы Вярхоўнага Савета Уладзімір Заблоцкі.

Ён і яго калегі па камісіі, а таксама супрацоўнікі сектара па навуцы і НТП Сакратарыята ВС пазнаёмілі журналістаў з дакументамі, падрыхтаванымі для разгляду на чарговай сесіі.

Здабыткі беларускай навукі значныя, гаварылася на прэс-канферэнцыі, асабліва гэта датычыць фундаментальных даследаванняў. І калі рэспубліка хоча захаваць свой немалы навуковы патэнцыял, то трэба шукаць адпаведныя сродкі за кошт змянення бюджэтнай палітыкі. У прыватнасці, У. Заблоцкі лічыць, што варта значна скараціць выдаткі на абарону, бо адзін салдат амаль на 50 чалавек насельніцтва — гэта недапушчальна многа. Нам ніхто не пагражае, а таму трэба жыць па сродках. Ён прывёў наступныя лічбы: у ФРГ адзін вайсковец — на 280 чалавек насельніцтва, у ЗША — на 130 чалавек.

Прыводзіліся і іншыя цікавыя параўнанні, з якіх вынікае, што і колькасць навуковых супрацоўнікаў у нашай АН да пачатку скарачэнняў значна перавышала колькасць іх калег у аналагічных установах той жа ФРГ. Многія былі заняты на патрэбах ваенна-прамысловага комплексу. Здаецца, яны і пацярпелі ў першую чаргу.

У поўным жа аб'ёме рэспубліка здолее вырашыць пытанні фінансавання навуковых даследаванняў толькі тады, калі зможа вырашыць агульнаэканамічныя праблемы. Патрэбна рэфармаванне, ажыўленне эканомікі. А гэта ў значнай ступені залежыць ад саміх навукоўцаў, асабліва ад «прыкладнікоў». Яны ўжо сёння гатовы выканаць усе заяўкі, усе заказы прадпрыемстваў, калгасаў, саўгасаў, камерцыйных фірмаў на навуковыя распрацоўкі. Вытворцам не варта эканоміць грошы на навуковым абгрунтаванні сваіх навінак для рынку, бо гэта пагражае нізкай канкурэнтнасцю тавару.

Ул. БЯРЭЗІН.

РАДЫЁФАКТ

8 кастрычніка ў вёсцы Крашын на радзіме Паўлюка Багрыма прайшлі багрымаўскія чытанні, у якіх прынялі ўдзел вядомыя літаратуразнаўцы Алег Лойка, Віктар Каваленка, Адам Мальдзіс, Генадзь Кісялёў, Язэп Янушкевіч.

Адбылося і пасяджэнне аргкамітэта па ўшанаванню памяці Паўлюка Багрыма з нагоды 180-годдзя з дня яго нараджэння.

У гэты дзень, 14-га лістапада, тут пройдзе рэспубліканскае свята паэзіі.

***

У палітычных колах Беларусі абвастрылася барацьба ў сувязі з маючай адбыцца сесіяй парламента, якая, магчыма, вызначыць, ці будзе рэферэндум аб роспуску Вярхоўнага Савета і новых выбарах. Народны фронт падтрымліваюць сацыял-дэмакратычныя і нацыянал-дэмакратычныя партыі, хрысціянскія дэмакраты. Разам з тым створаны і блок праціўнікаў рэферэндуму, у які ўвайшлі народні з камуністамі, як гэта ні парадаксальна, манархісты.

***

Загадкай для сустрэчнага транспарту на аўтатрасе Брэст—Гомель служаць цяпер караваны з 50 і больш бензавозаў, якія ахоўвае міліцыя. А што рабіць, калі нафтаперапрацоўчы гігант у Мазыры таксама працуе «з колаў» і не спраўляецца загружаць чыгуначныя цыстэрны? Вось і рызыкуюць гаспадарнікі, выпраўляючы атрад за гаручым. Дзякуй Богу, ён пакуль ахоўваецца ад аварый і пажараў. Узмоцнены нарад міліцыі ў машынах наперадзе, ззаду і пасярэдзіне калоны. На ўсякі выпадак тут усе ўзброеныя.

***

Намеснік кіраўніка Нацыянальнага банка Украіны Шароў заявіў, што Украіна, відавочна, заменіць рубель часовай валютай (купонам) ужо ў канцы гэтага месяца. Паводле яго слоў, купоны стануць законным сродкам плацяжу. Адпаведнае пагадненне было дасягнута на перагаворах паміж расійскімі і ўкраінскімі банкаўскімі і ўрадавымі чыноўнікамі. Згодна з гэтым пагадненнем, курс купона і рубля быў устаноўлены ў прапорцыі 1:1. Шароў сказаў, што дата ўвядзення грыўны будзе залежаць ад ходу эканамічных рэформаў.

***

З сённяшняга дня ў Літве ў два разы павялічыліся цэны на хлеб. Двухкілаграмовы бохан найбольш папулярнага «каўнаскага» каштуе цяпер 24 рублі (у талонах).

Улады тлумачаць новае падаражанне хлеба ростам цэн на збожжа і энергарэсурсы.

***

Карэспандэнт «Радыёфакта» не без падстаў сцвярджае, што прычынай пажару могуць стаць... хатнія жывёлы. Так, ледзь не згарэла кватэра жыхара Оршы. Яе цудам удалося выратаваць суседзям. А падпаліў жыллё, як гэта ні дзіўна, любімец сям'і кот Васька. Гуляючы, ён умудрыўся націснуць на кнопку вентылятара, уключанага ў электрасетку. Вентылятар упаў, адбылося кароткае замыканне і ўзнік пажар. Яго патушылі, а ката Ваську выгналі з хаты. Хоць, калі па справядлівасці, трэба б было і гаспадарам сур'ёзна падумаць над здарэннем. Выходзячы з дому, выключайце электрапрыборы з разеткі!

ХАТНЯЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ

ВАША ЗДАРОЎЕ

Бульба... у ролі доктара

З даўніх часоў у народнай медыцыне прымяняюць бульбу пры лячэнні апёкаў, мокрых, імпетыганозных экзем і іншых скурных захворванняў. Сакрэт яе гаючых уласцівасцей — у спалучэнні ранaзагойвальных вітамінаў С і Р, саланіну і крухмалу. Бульба стварае неспрыяльнае для мікробаў асяроддзе, узмацняе распад гною дзякуючы сваім фітанцыдным уласцівасцям.

Пры лячэнні апёкаў кашку са свежанацёртых клубняў на палатнянай павязцы прыкладваюць да балючага ўчастка скуры на 1—1,5 гадзіны. Штодзённа павязкі мяняюць 5—6 разоў. Такія кампрэсы здымаюць боль, пякучасць, пухліну і садзейнічаюць зажыўленню.

Бульба з'яўляецца добрым лячэбна - прафілактычным сродкам. Яна выкарыстоўваецца ў дыетычным харчаванні, пакрывае дэфіцыт вітаміну С у арганізме чалавека на працягу зімы. Бялкі клубняў характарызуюцца высокай біялагічнай каштоўнасцю, багатыя незаменнымі амінакіслотамі.

Высокае ўтрыманне калію вызначае эфектыўнасць прымянення клубняў **пры лячэнні захворванняў сардэчнасасудзістай сістэмы і нырак.** Злучэнні калію ўзмацняюць вывядзенне вады і солі з арганізма, садзейнічаюць паніжэнню крывянога ціску пры артэрыяльнай гіпертаніі, змяншэнню ацёкаў. **Бульба валодае мачагоннымі і спазмалітычнымі ўласцівасцямі,** абумоўленымі наяўнасцю ў клубнях халіну і ацэтылхаліну.

Бульбу сістэматычна ўключаюць у рацыён харчавання хворых, якія пакутуюць ад недастатковасці кровазвароту, атэрасклерозу. гіпертанічнай хваробы, недэрыту, ныркавай недастатковасці (дыеты № 7а, 7б, 10. 10а і іншыя).

Пры сківічна - тварных траўмах і аперацыях, інсультах, злаякасных новаўтварэннях поласці рота, глоткі, стрававода, страце прытомнасці пры дыябетычнай коме, цяжкай ныркавай недастатковасці, апёкавай хваробе, назначаюць так званыя зондавыя дыеты. У некаторыя з іх уводзяць бульбяное паўвадкае малочнае пюрэ.

Для тых, у каго назіраецца **функцыянальнае павелічэнне сакрэцыі страўнікавага соку з павышанай кіслотнасцю,** у рацыён лячэбнага харчавання ўключаюць бульбу вараную і працёртую. Так, свежы бульбяны сок прыгнятае сакрэцыю страўнікавага соку, паніжае яго кіслотнасць, аказвае процізапаленчае і язвазажыўляльнае дзеянне. Яго прымаюць па палавіне шклянкі 3 разы на дзень за 30—40 хвілін да яды. Для атрымання соку клубні старанна мыюць шчоткай, націраюць на тарцы і адціскаюць.

Пры лячэнні захворванняў верхніх дыхальных шляхоў (вострых рэспіраторных ангін, рынітаў, варынгітаў. ларынгітаў і г. д.) рэкамендуюць інгаляцыю ў выглядзе пары свежазваранай бульбы. Лепш выкарыстаць дробныя клубні ці нават з парасткамі, можна таксама браць і бульбяныя лупіны, варыць іх у малой колькасці вады (каб пара ішла ад клубняў, а не ад вады). Накрыўшыся ручніком з галавой, удыхаюць пару носам і ротам на працягу 10—15 хвілін. Лячэбны эфект такой інгаляцыі абумоўлены дзеяннем не толькі вільготнай гарачай пары, але і процімікробных рэчываў клубняў (фенольных злучэнняў).

Звараныя ў лупінах размятыя клубні бульбы можна выкарыстаць як сагравальны кампрэс.

ХАТНІЯ НАРЫХТОЎКІ

Бульба сушаная

Для сушкі лепш за ўсё браць клубні сярэдняга памеру з гладкай паверхняй, без глыбокіх вочак. Бульбу спярша мыюць, потым ачышчаюць ад лупін і выдаляюць вочкі. Каб ачышчаная бульба не цямнела, яе змяшчаюць у халодную ваду.

Ачышчаныя клубні рэжуць кружочкамі таўшчынёй 3—4 мм ці стоўбікамі (локшынай). Прамываюць у вадзе, каб змыць з паверхні крухмал. Потым бульбу бланшыруюць у вадзе пры тэмпературы 95 градусаў (ці ў кіпені) 3—4 хвіліны. Каб бульба не развярылася, яе адразу пасля бланшыравання астуджаюць пад струменем вады. Прыгатаваную бульбу насыпаюць на падносы ці лісты слоем у 2—3 см і ставяць у сушыльную шафу ці печ.

У час сушкі трэба сачыць, каб бульба не прыгарэла. Тэмпература ў шафе павінна быць не вышэй 80 градусаў. Калі бульба трохі падсохне, яе трэба паварушыць, стараючыся не пашкодзіць кружочкаў ці кавалачкаў. Не ўсюды бульба высыхае аднолькава. Недасушаныя «гнёзды» выбіраюць і дасушваюць. Добра высушаная бульба павінна быць бурштынава-жаўтаватага колеру, без пацямненняў і белага налёту крухмалу на паверхні. Захоўваць лепш у мяшку.

Асенняя салата

Вазьміце агародніну ў наступнай прапорцыі: капуста белакачанная — 2 часткі, цыбуля рэпчатая, яблыкі кіслых сартоў, морква, салодкі перац, памідоры — па 1 частцы. Калі за частку ўзяць 2 кг, то для ўсёй салаты спатрэбіцца 3 поўныя сталовыя лыжкі солі «Экстра». Пры такім разліку на сям'ю з 4 чалавек атрымаецца 26—27 паўлітровых слоікаў салаты.

Агародніну памыйце і перабярыце, папсаваныя экземпляры ў салату трапіць не павінны. Моркву адварыце да паўгатоўнасці, нарэжце саломкай. Цыбулю нарэжце тонкімі паўкольцамі, яблыкі (ачышчаныя ад сарцавіны) — тонкімі скрылікамі. У перцаў выдаліце пладаножкі і насенне, разрэжце кожны на 4 часткі ўздоўж і нарэшце ўпоперак саломкай. Капусту тонка нашынкуйце. Усю агародніну пасаліце і акуратна перамяшайце ў прасторнай эмаліраванай пасудзіне. Нельга пераціраць рукамі!

Слоікі падрыхтуйце: памыйце гарачай вадой і прасушыце. На дно кожнага пакладзіце 1—2 лаўровыя лісты, 3—5 гарошын перцу, 1—2 сярэднія памідоры, разрэзаныя на 4—8 частак. А затым укладвайце салату. І не проста ўкладвайце, а шчыльна набівайце, расціскаючы таматы. Затым слоікі, закрытыя накрыўкамі, стэрылізуйце 30 хвілін, закатайце, перавярніце ўверх дном і ў такім становішчы дайце астыць.

Захоўваць салату ў цёмным халодным месцы. Гэтай колькасці яе вам хопіць на зіму і вясну, да свежай агародніны. Запраўляем алеем або маянэзам, ды і сама па сабе яна смачная.

Парады на ўсякі выпадак

Калі рэзаць наждачную паперу нажом ці нажніцамі, яны адразу ж затупяцца. Пакладзіце паперу абразівам уніз на дошку і цвіком прачарціце на ёй рыску. Потым пацягніце паперу ў розныя бакі — яна парвецца па намечанай лініі.

***

Калі пад рукой не аказалася патрэбнай шайбы, зрабіце яе самі. На стрыжань патрэбнага дыяметра накруціце спіраль з дроту. Потым, не здымаючы яе са стрыжня, зрэжце напільнікам віток за вітком. Гэта і будуць добрыя шайбы.

***

Працягнуць электрычны провад праз сагнутую трубку—справа складаная. Каб яе аблегчыць, прывяжыце да аборкі кавалачак корка дыяметрам меншым, чым у трубкі, устаўце корак у трубку, а з другога яе боку падвядзіце пыласос. Корак зацягне патокам паветра, пройдзе і аборка. Цяпер прывяжыце да яе канца провад і цягніце ў трубку.

***

З ліпавай кары выражце палоску патрэбнага памеру. Распарце яе ў кіпені, добра прасушыце і адзін канец разбіце малатком. У выніку атрымаецца пэндзлік для сталярнага клею. Замест таго каб ачышчаць засохлы клей, адрэжце самаробны пэндзлік, а канец палачкі зноў разбіце малатком.

***

Каб провад электрычнай запальніцы не запутваўся, можна навіць яго на стрыжань дыяметрам 1—1,5 см, а потым унутры атрыманай спіралі прапусціць тонкую гумку даўжынёю 70 — 80 см. Адзін яе канец мацуецца да запальніцы, а другі—да кручка на сцяне. Спіраль у некалькіх месцах змацоўваюць з гумкай. Запальніца са спружынным провадам лёгка дастае да любой гарэлкі і заўсёды «вяртаецца» на сваё месца.

***

Каб гумавая пракладка на дзверцах халадзільніка не прыліпала да шафы, трэба змазаць паверхню гумы тонкім слоем алею.

НОВАЕ Ў НАШЫМ ЖЫЦЦІ

А цяпер і ў школе так: хто плаціць, той і музыку заказвае

Прыватныя ўстановы растуць, як грыбы пасля дажджу. Вось і ліцэй, што быў створаны год назад пры камерцыйнай фірме «Мока», набірае сілу. Чым жа адрозніваецца ён ад дзяржаўнай агульнаадукацыйнай школы? За навучанне бацькі плацяць сёлета 4 тысячы рублёў у месяц, і чакаюць ад настаўнікаў пэўнай аддачы і ўвагі.

Ліцэй забяспечвае сваіх вучняў падручнікамі, як належыць любой іншай школе. Заняткі — з раніцы і да... 17-18 гадзін. У першай палове дня выкладаюцца агульнаадукацыйныя прадметы, у другой дзеці займаюцца харэаграфіяй, гімнастыкай, музыкай, вывучэннем мастацтва, дызайнам, наведваюць басейн. Але часцей за ўсё яны сустракаюцца з настаўніцай замежнай мовы.

Шэсць гадзін англійскай мовы на тыдні ў кожным класе дазволяць пры жаданні нядрэнна валодаць ёю пасля заканчэння ліцэя. Заснавальнікі хацелі б, каб іх падапечныя мелі магчымасць працягваць вучобу ў любой вышэйшай навучальнай установе за мяжой.

Работа з вучнем, можна сказаць, індывідуальная, паколькі ў класе толькі 12-14 чалавек. І калі хто-небудзь горш за іншых засвойвае матэрыял, гэта праблема ў першую чаргу для выкладчыкаў. Бо ліцэй паставіў на мэце арыентавацца на здольных да навукі дзяцей. І хоць адбор вучняў праводзіцца на конкурснай аснове (праз тэстыраванне), усё-такі здараецца, што клас разбіваецца на некалькі груп па ўзроўню, прабачце, развіцця. Як выходзіць з такога становішча, у ліцэі яшчэ не ведаюць: размежаваць клас на некалькі груп, што ўжо адбылося натуральным шляхам, і больш напружана працаваць індывідуальна ці прапанаваць бацькам забраць сваё дзіця, якое не апраўдала спадзяванняў?

Наогул пытанняў шмат, бо справа новая і для многіх выкладчыкаў у пэўным сэнсе незвыклая. У прыватным ліцэі быць настаўнікам складаней, прыходзіцца самім распрацоўваць вучэбныя праграмы і план, чаго не трэба было рабіць у дзяржаўнай школе. Ды і патрабаванні ўзмацніліся. Прыгарантаваная заработная плата — значна вышэйшая, чым у калегаў з агульнаадукацыйных школ. І яшчэ вера, што іх чаканне — плённае. У калектыве склалася творчая атмасфера. Вучні для настаўнікаў — маладшыя сябры, якіх яны паважаюць.

Іх у ліцэі вучаць думаць і самастойна прымаць рашэнні, імкнуцца да разняволення ўнутранага свету, развіцця пачуцця ўласнай годнасці, чаго і не хапае нашым школьнікам у адрозненне ад іх замежных равеснікаў. Гэта адчуваюць і бацькі, згодныя плаціць немалыя грошы, і самі вучні, што з настроем і жаданнем раніцай збіраюцца на заняткі.

На апошнім педсавеце было прынята рашэнне 1 снежня лічыць святам ліцэя і пашыць да гэтага дня сваю адметную форму. Ліцэй фірмы «Мока» хоча мець будучае, заняць у тым будучым уласнае месца. Ліцэй пакуль не прыносіць фірме ніякага прыбытку, хутчэй наадварот. Памяркуйце самі, толькі кошт памяшкання на гэты год абышоўся ў 5 мільёнаў рублёў. Падатак новая прыватная ўстанова плаціць, як і іншыя малыя камерцыйныя прадпрыемствы. І ўсё ж дырэктар фірмы Сяргей Мокін думае, што ліцэй і ў далейшым будзе функцыянаваць, чаго б гэта ні каштавала. Бо добрыя намаганні павінны жыць.

Мы пакуль што балюча ўспрымаем якое б там ні было расслаенне нашага грамадства. Вось і ў даным выпадку добрую адукацыю змогуць атрымаць дзеці багатых бацькоў, так званай эліты тоўстага кашалька. Нават калі ў іх не вельмі яскрава выяўлены здольнасці, дзякуючы грошам яны трапяць у вышэйшую навучальную ўстанову. Калі недастаткова для іх будзе ведаў, напрыклад, з прыватнага ліцэя, бацькі знойдуць і рэпетытараў, і лепшыя падрыхтоўчыя курсы.

А што рабіць астатнім, у каго няма грошай? Спадзявацца на сярэднюю школу? Але ж ні для каго не сакрэт, што праца настаўніка сёння непрэстыжная і малааплатная, а наведванне школы вучням нагадвае хутчэй адбыццё непрыемнай павіннасці. Карацей, адносіны да дзяржаўнай школы з боку грамадства і ўрада павінны быць зменены ў лепшы бок. І ўсё ж добра, што з'явіліся такія навучальныя ўстановы, як прыватны ліцэй,— альтэрнатыва дзяржаўнай школе. Можа, яны стануць пачаткам добрых змен у ёй?

Ганна ЛАГУН.

Настаўніца 2 б класа Пляшчаніцкай СШ № 1 Лагойскага раёна Ніна Міхайлаўна Андрэйчык 27 гадоў працуе ў гэтай школе. Задаволены яе працай і дырэкцыя, і бацькі. Яна настаўніца 1 катэгорыі. У мінулым годзе трое яе выхаванцаў, закончыўшы педінстытут, вярнуліся ў школу настаўнікамі.

НА ЗДЫМКУ: Ніна Міхайлаўна АНДРЭЙЧЫК з вучаніцай Таняй ЛІСТАПАД.

Фота Анатоля ДРАЗДОВА.

ФІЛІЗ І РЫЧАРД ВАЛІНГТОН:

«ХОЧАМ РАЗАМ З ГУМАНІТАРНАЙ ДАПАМОГАЙ ПЕРАДАЦЬ ЦЕПЛЫНЮ НАШЫХ СЭРЦАЎ»

Сустрэцца з Філіз і Рычардам Валінгтон, гасцямі дабрачыннага фонду «Дзецям Чарнобыля», аказалася не так проста. Паездкі па дзіцячых дамах, інтэрнатах, паліклініках і самастойная разгрузка гуманітарнай дапамогі адбіралі шмат часу ў мужа і жонкі. Месца для гутаркі з журналістамі ў шчыльным графіку сустрэч амаль не заставалася. І ўсё ж карэспандэнту «Звязды» ўдалося пагутарыць з Філіз і Рычардам у Доме дружбы, дзе Валінгтон сустракаліся з беларускімі сем'ямі, якія ім пісалі.

— Рычард, адкуль у Вас такое жаданне — дапамагчы Беларусі?

— У верасні мінулага года па тэлебачанні мы ўбачылі кадры аб цяжкім становішчы людзей у вашай рэспубліцы. Вырашылі, што павінны вам дапамагчы. І ўвесь час з верасня да Каляд быў напоўнены падрыхтоўкай да паездкі ў Беларусь.

— Значыць, у Беларусь Вы зараз прыехалі не ўпершыню?

— У Мінску мы ўжо другі раз. Тое, што ўбачылі, калі былі тут у мінулым годзе, аказалася куды горш, чым мы думалі. Мусіць, гэта быў самы цяжкі перыяд у жыцці Беларусі. Пустыя паліцы магазінаў, доўгія чэргі за малаком. Мы наведалі шмат паліклінік, былі ў рэанімацыйным аддзяленні хірургічнага цэнтра. Больш за ўсё ўразіла тое, што дзецям не было нават чым рабіць прывіўкі. Пакідалі тады Беларусь з цвёрдым намерам вярнуцца і прывезці для аддзялення ўвесь неабходны інструментарый, без якога хірургі не маглі працаваць.

— Філіз, Ваша дабрачынная арганізацыя «Family to family» («Сям'я да сям'і») прывезла гуманітарную дапамогу на 5 мільёнаў рублёў. Хто яшчэ акрамя вашай сям'і прымаў удзел у гэтай акцыі?

— «Сям'я да сям'і» ўключае ў сябе толькі двух членаў — Рычарда і мяне. Усё, што мы зараз прывезлі ў Беларусь, было закуплена толькі за нашы сродкі.

— Рычард, былі нейкія сумненні наконт размеркавання дапамогі? Інакш як растлумачыць тое, што Вы вырашылі самастойна, з рук у рукі, перадаць груз?

— Дапамога, якую дастаўляюць сюды, у большасці выпадкаў, абязлічаная. Яна пераходзіць з адной інстанцы ў другую, і людзі часам не ведаюць, не разумеюць тых намаганняў, якія робяць амерыканскія грамадзяне пры зборы сродкаў. Нам жа хацелася ўбачыць вочы людзей, якім прывозілі неабходнае. Праўда, мы хваляваліся за аднаразовыя шпрыцы, якіх прывезлі 40 тысяч. Вы ведаеце нашы, амерыканскія, праблемы з наркаманіяй. Вось мы ехалі і думалі: а што будзе, калі беларуская мафія даведаецца пра груз? Тады, магчыма, шпрыцы не дойдуць да адрасатаў, а будуць выкарыстаны наркаманамі. Але ніякіх замінак з атрыманнем грузу не было. Усё было зроблена аператыўна і дастаўлена ў тыя месцы, дзе людзі найбольш мелі патрэбу ў дапамозе.

— Філіз, у прынцыпе, амерыканцы — людзі рацыянальныя і прывыклі рабіць грошы, а не кідаць іх налева і направа. Вы незвычайныя амерыканцы?

— Я сказала б, што мы неардынарныя амерыканцы. Абагачэнне, новыя аўтамабілі, пакупкі — не наша стыхія. Нас проста кранулі за жывое патрэбы «савецкіх» людзей, якіх мы бачылі толькі па тэлевізары і з якімі сутыкнуліся прыехаўшы ў Беларусь. Рычард часта паўтарае такія словы: «Па пашпарту я амерыканец, але душой я з вамі, у Беларусі».

— Часта ў Беларусь прыходзіць гуманітарная дапамога, мякка кажучы, дрэннай якасці? Чаму?

— Для многіх аказанне дапамогі вашай краіне — гэта свайго роду бізнес. Калі чалавек, напрыклад, у Амерыцы прымае ўдзел у гуманітарнай дапамозе, з яго здымаюць некаторую частку падаткаў. Таму вельмі выгадна збыць з рук непрыгодную прадукцыю (якую, дарэчы, у нас не прадасі) і не плаціць нейкую частку падаткаў. А падаткі, як вы ведаеце, у ЗША і ўсіх заходніх краінах высокія. Не трэба сябе цешыць думкай, што кожны з тых, хто дапамагае, робіць гэта ад добрай душы. Гэтым некаторыя дапамагаюць і сабе, і сваім інтарэсам.

— І апошняе пытанне. Былі якія-небудзь цяжкасці пры размеркаванні дапамогі?

— Толькі адна — чаканне. Прыходзілася чакаць транспарт, стаяць у чэргах за бензінам і г. д. Але мы разумелі,што без гэтага не абысціся: усе вашы эканамічныя цяжкасці аб'ектыўныя. Галоўнае, што нам удалося выканаць усю праграму, якую мы задумалі.

Ігар ШЧУЧЭНКА.

ДА НАРОДА ПА ПАРАДУ

КРЫМІНАЛЬНЫ АБВАЛ?

Чаму не ўдаецца спыніць рост злачыннасці? Хто вінаваты ў тым, што не выконваюцца законы, працвітае карупцыя? Адказы на гэтыя і іншыя пытанні патрэбны сёння насельніцтву, якое праблемы хвалююць супрацоўнікаў МУС, УУС, гаррайорганаў унутраных спраў, якія ідуць з працоўнымі калектывамі і на месцах жыхарства. Што гэта, даніна традыцыі ці назрэлая неабходнасць? Наш карэспандэнт гутарыць з першым намеснікам міністра ўнутраных спраў рэспублікі генерал-маёрам міліцыі Уладзімірам ДАНЬКО.

— Міліцыя заўсёды была моцная сваёй сувяззю з народам, — сказаў Уладзімір Антонавіч. — А цяпер, калі распаліся народныя дружыны, калі практычна бяздзейнічаюць грамадскія саветы прафілактыкі, пункты аховы парадку, патрэбнасць ва ўмацаванні гэтай сувязі стала яшчэ больш вострай. Мы павінны данесці да людзей праўду аб прычынах росту злачыннасці, расказаць пра змены ў заканадаўстве, заклікаць народ да больш актыўнага процідзеяння злачынным элементам. Бо за восем месяцаў у рэспубліцы ўчынена больш за шэсцьдзесят тысяч злачынстваў — на 16,6 працэнта больш, чым у мінулым годзе.

— Дзе абстаноўка найбольш трывожная?

— Асаблівую заклапочанасць выклікае Гомельшчына. Вось ужо некалькі месяцаў яна трывала ўтрымлівае лідэрства па колькасці ўчыненых злачынстваў. За восем месяцаў іх тут зарэгістравана 11.824, намнога больш чым на Брэстчыне і Гродзеншчыне, разам узятых. Не вельмі адстаюць і сталіца (10.785), Віцебшчына (10.215), Міншчына (10.170). Калі здолеем стабілізаваць абстаноўку ў гэтых рэгіёнах — лягчэй уздыхне ўся рэспубліка.

— Пры цяперашняй сацыяльна - эканамічнай абстаноўцы міліцыя наўрад ці зможа спыніць рост злачыннасці. Вірус хціўвасці, крадзяжу, здаецца, паразіў усё грамадства...

— На жаль, расце колькасць не толькі крадзяжоў. На 21 працэнт больш зарэгістравана цяжкіх злачынстваў, у тым ліку наўмысных забойстваў на 24,5 працэнта, разбояў — на 37, грабяжоў—на 40,6 працэнта.

Сярод белага дня ў Лідзе на чыгуначным вакзале двое злачынцаў забралі ў шчучынцаў А. Раўкуця і А. Серахана куртку, штаны і шэсць тысяч рублёў. Добра, што на вышыні аказаліся камандзір узвода патрульна - паставой службы В. Быкаў і міліцыянер - вадзіцель І. Запаснік. Увечары таго ж дня яны затрымалі рабаўнікоў. Злачынцы—В. Стойка і С. Вільчэўскі асуджаны.

Больш за восем тысяч злачынстваў учынена з прымяненнем зброі, што амаль на трэць больш, чым у мінулым годзе.

— Проста дзівішся, што здараецца з беларусамі. Стагоддзямі яны вызначаліся добрым норавам, а сёння крадуць, рабуюць, забіваюць...

— Мяняецца абстаноўка — мяняюцца і людзі, іх звычкі. Толькі ў гэтым годзе страцілі работу 127 тысяч чалавек, дапамогу ж па беспрацоўю атрымліваюць толькі 16 тысяч. І вось першыя «кветачкі»: больш за сем тысяч непрацуючых і тых, хто нідзе не вучыцца, абвінавачаны ў крадзяжах, грабяжах, разбоях. Гэта стала для іх работай, крыніцай сродкаў да існавання. А наперадзе ж яшчэ скарачэнне арміі, далейшы рост колькасці беспрацоўных. Можна зрабіць прагноз, што злачынны свет атрымае папаўненне.

— А чым на гэта адкажуць супрацоўнікі міліцыі?

— У нас нямала спецыялістаў высокага класа, здольных раскрываць самыя заблытаныя злачынствы. 2 ліпеня ў Падсвіллі, што ў Глыбоцкім раёне, сярод белага дня прапала дзяўчынка. На наступны дзень злачынства раскрылі. Яго ўчыніў непрацуючы, раней судзімы жыхар Кыргызстана, які гасцяваў у вёсцы. Згвалтаваўшы дзяўчынку, ён задушыў яе, а труп закапаў у агародзе. У вёсцы Палявая Талачынскага раёна згарэў дом пенсіянеркі Савіцкай. Але труп гаспадыні і яе сына знайсці не ўдалося. Здавалася, людзі зніклі бясследна. І вось на трэці дзень і гэты клубок разблыталі супрацоўнікі міліцыі.

Калі ў перасохлым вадаёме каля вёскі Баронікі знайшлі згнілы труп, па якім нельга было вызначыць нават пол загінуўшага, некаторыя меркавалі, што гэтае злачынства застанецца «глухаром». Але апаратыўнікі Віцебска на трэці дзень здолелі ўстанавіць асобу загінуўшага, а потым і знайсці забойцу, хоць той ужо паспеў «схавацца» ў следчым ізалятары, куды трапіў за крадзеж.

Набірае сілу і наша ўпраўленне па барацьбе з арганізаванай злачыннасцю. Яго падраздзяленні на месцах спынілі дзейнасць больш чым 70 злачынных груп. У Брэсце выяўлена сталая група з 6 чалавек, на рахунку якой больш за 17 злачынстваў.

Віцебскі аддзел па барацьбе з арганізаванай злачыннасцю выйшаў на след банды, якая больш года ўчыняла крадзяжы з транзітных кантэйнераў і вагонаў на станцыі Віцебск. Гэтым жа аддзелам раскрыта злачынная група, што займалася кватэрнымі крадзяжамі.

4 жніўня супрацоўнікі сталічнага крымінальнага вышуку затрымалі траіх небяспечных злачынцаў з Ніжнявартаўска, учыніўшых разбойнае нападзенне на жыхара Мінскага раёна. У іх канфіскаваны аўтамат АКС-74 з патронамі, 2 пісталеты замежнай вытворчасці, 4 толавыя шашкі, іншыя боепрыпасы.

У пачатку верасня ў Оршы, дзякуючы сумесным намаганням падраздзяленняў МУС па барацьбе з арганізаванай злачыннасцю і КДБ, спыніла сваё існаванне цэлая падпольная зброевая майстэрня, у якой вырабляліся рэвальверы пад малакаліберны патрон. Трое «зброўнікаў» зрабілі 17 такіх рэвальвераў, 4 з якіх паспелі прадаць, 13 канфіскавана, а таксама 4 пнеўматычныя пісталеты з устаўкай пад патрон 5,6 мм і 18 пачкаў гэтых патронаў.

Прыкладаў высокага майстэрства можна прывесці нямала, але ў цэлым узровень прафесіянальнай падрыхтоўкі нас не задавальняе.

Супрацоўнік павінен быць падрыхтаваны да любых нечаканасцей. У Віцебску злачынцы два месяцы здзекаваліся з чалавека, вымагаючы ў яго аўтамашыну: па-зверску збівалі, падвешвалі за ногі, адсеклі фалангу мезенца... У рэшце рэшт іх абясшкодзілі, канфіскаваўшы халодную зброю, два газавыя пісталеты, чатыры балончыкі са слёзатачывым газам. На шчасце, яны не паспелі пусціць свой арсенал у ход.

— Прадбачу, што на сустрэчах у працоўных калектывах супрацоўнікам міліцыі не пазбегнуць пытання аб ходзе выканання плана дадатковых мерапрыемстваў па ўзмацненню барацьбы са злачыннасцю, які зацверджаны Старшынёй Саўміна 21 мая. Што ўжо зроблена па яго выкананні?

— Зроблена нямала. На 15 працэнтаў скарочаны кіруючыя структуры УУС, МУС, да аховы парадку прыцягнуты ваеннаслужачыя, праведзены шэраг мэтавых аперацый. Пра многія з іх «Звязда» пісала. Спынюся толькі на некаторых лічбах. Разам з КДБ і фінорганамі мы праверылі 488 прадпрыемстваў, якія выкарыстоўваюць у вытворчасці каляровыя металы. Практычна на кожным выяўлены парушэнні ва ўліку, выкрыта 91 злачынства, апрыходавана 5,5 тоны няўлічаных металаў на мільён рублёў.

У сістэме аграпрома праверылі 2,8 тысячы аб'ектаў, апрыходавана няўлічанага дабра на 1,6 мільёна рублёў, у тым ліку 100 тон збожжа. Узбуджана 600 крымінальных спраў. Упраўленне МУС па барацьбе з эканамічнай злачыннасцю разам з украінскімі калегамі выкрылі злачынную групу збытчыкаў фальшывых германскіх марак і ўкраінскіх купонаў. Канфіскавана каля 12 мільёнаў падробных купонаў і некалькі дзесяткаў тысяч марак. Арыштавана больш за дваццаць падазроных.

Толькі на КПП, што дзейнічаюць на граніцах рэспублікі, спынена 5.560 спроб незаконнага вывазу тавараў. Канфіскавана кантрабанды на 148,5 млн. рублёў.

Як бы хацелася далажыць народу, што ў выніку забяспечаны пералом, злачыннасць пайшла на спад. Але, на жаль, негатыўныя працэсы нарастаюць хутчэй, чым магчымасці міліцыі. У гэтым годзе мы раскрылі і расследавалі злачынстваў на 3,8 тысячы больш, але і зламыснікі не спалі ў шапку, учынілі іх больш амаль на дзевяць тысяч. А нагрузка ж на следчага цяпер перавышае ўсе навукова абгрунтаваныя нормы. У сярэднім ён вымушаны весці следства па 47 крымінальных справах у сталіцы, а на Міншчыне, Гомельшчыне і таго больш — па шасцідзесяці.

У апошнія гады ўрад нямала зрабіў для паляпшэння матэрыяльна-тэхнічнага забеспячэння органаў унутраных спраў, але патрэбнасці задавальняюцца далёка не цалкам. На гэты год планавалася выдзеліць сістэме МУС 400 машын. Атрымана за паўгода ўсяго толькі 42. А трэба ж на 1.900. Часам затрыманых, узятых пад варту, няма на чым перавозіць. І я ўжо не кажу, што на месцах не хапае рацый, а паладжваюць сувязі з воінскімі часцямі, прадпрыемствамі. Складанае становішча ў нас і з памяшканнямі, і з аснашчэннем, і па жыллю, і па транспарту, і па крыміналістычнай тэхніцы, хоць, зразумела, гэта і не выратуе становішча. Крыміналістычнай тэхнікай мы забяспечаны ўсяго толькі на 45 працэнтаў.

На жаль, яшчэ трапляюць у нашы рады і выпадковыя людзі, усялякага роду прайдзісветы. Мы гэта не ўтойваем ад народа, выяўляем нягоднікаў і выганяем. Толькі ў гэтым годзе 448 супрацоўнікаў звольнены па адмоўных матывах. Але большасць супрацоўнікаў — сумленныя, адданыя справе людзі. Інспектар ДПС Ганцавіцкага РАУС Аляксандр Літвіновіч, рызыкуючы жыццём, выратаваў двух рыбакоў, што праваліліся пад лёд. Маёр В. Міцько, падпалкоўнікі Л. Падліпскі і А. Буднік, праявіўшы мужнасць і гераізм, папярэдзілі выбух цыстэрнаў з бензінам, якія гарэлі.

Калі мы гаворым, што супрацоўнікі кожны дзень ідуць пад кулі і нож, дык гэта не проста гучныя словы. Восем тысяч злачынстваў учынена з выкарыстаннем зброі, 166 разоў бандыты замахваліся на жыццё работнікаў міліцыі, пяць тысяч разоў не падпарадкоўваліся ім.

МУС пастаянна ўдасканальвае свой прававы статус, уносіць прапановы па змяненню крымінальнага і адміністрацыйнага заканадаўства. Пасля прыняцця Закона «Аб міліцыі» зацверджаны ўрадам Палажэнне аб праходжанні службы, Палажэнне аб МУС. Прэзідыум Вярхоўнага Савета зацвердзіў тэкст прысягі і Дысцыплінарны статут. Вярхоўным Саветам адобраны ў першым чытанні праект закона «Аб аператыўна-пошукавай дзейнасці».

У Савет Міністраў унесены прапановы аб правілах гандлю і парадку рэгістрацыі асоб, занятых гандлёвай і іншай прадпрымальніцкай дзейнасцю, аб стварэнні спецыяльных падраздзяленняў міліцыі для работы ў крэдытна-фінансавай і падатковай сферах, па якіх прыняты станоўчыя рашэнні.

Рэспубліка пераходзіць да новага грамадска-эканамічнага ладу. Як будзе складвацца абстаноўка? Зусім рэальная небяспека ўсплёску новых відаў злачынстваў, як гэта было з развіццём кааператыўнага руху, што выклікала хвалю рэкету, нападзенняў на вадзіцеляў прыватных таксі і г. д. МУС прымае адпаведныя меры, але патрэбна і дзейсная дапамога дзяржавы і ўсяго грамадства.

«МАГУТНАЯ КУЧКА»

ВІЦЕБСК. Філасофская канферэнцыя па праблемах постаталітарнага грамадства прайшла не толькі паспяхова, але нават з некаторым шыкам для наведвальнікаў, якія прыйшлі паслухаць мясцовых і заезджых вучоных.

Так, пад час правядзення «круглага стала» ў вялікай зале Палаца культуры прафсаюзаў на кожнага гледача-слухача прыпадала па тры-чатыры дзесяткі свабодных крэслаў. Напэўна, меў усё-такі рацыю адзін з удзельнікаў канферэнцыі, у дакладзе якога прагучала думка: галодны чалавек не будзе займацца філасофіяй.

Пакуль 99,99 працэнта віцябчан вырашалі дачна-прысядзібныя задачы на сваіх загарадных «фазэндах», за тыя ж два дні філасофы паспелі абмеркаваць нямала праблем нашага жыцця. Праўда, на пытанне з залы: што такое ўсё прагрэсіўнае чалавецтва, аб якім не раз гаварылася, адказу так і не дачакаліся.

Аздабленне драўляных вырабаў

Гэтыя парады — для аматараў займацца ў вольны час рознымі вырабамі з дрэва, рабіць цацкі, лыжкі, сальніцы... Расказваецца пра аздабленне такіх вырабаў, іх роспіс.

Спосабаў аздаблення драўляных вырабаў многа: фарбаванне, пратраўліванне, абпальванне і іншыя.

ТРАДЫЦЫЙНЫЯ ФАРБАВАЛЬНІКІ: адвар шалупіння з цыбулі, моцна завараны чай, танін (для паласкання горла) і ўсім вядомая марылка. Есць тут і свае сакрэты. Напрыклад, калі перад апрацоўкай дрэва адварам шалупіння ад цыбулі змачыць яго растворам алюмакаліевых квасцоў, можна атрымаць прыгожы аліўкавы колер. Вядома, прымяняюць і спецыяльныя кіслотныя фарбавальнікі.

ПРАТРАВЫ — гэта добра растваральныя ў вадзе хімікаты, якія ўступаюць у рэакцыю з дубільнымі рэчывамі самой драўніны. Рыхтуюць пратравы ў шкляной ці эмаліраванай пасудзіне. Вада павінна быць мяккай ці добра пракіпячонай. Састаў наносіцца тампонам ці пэндзлем на папярэдне ўвільготненую паверхню. Каб атрымаць больш раўнамерную афарбоўку, можна апусціць і патрымаць рэч у пратраве 5—20 хвілін, у залежнасці ад глыбіні апрацоўкі.

НЕВЯЛІКІЯ ВЫРАБЫ з дубу, вярбы ці буку лёгка афарбаваць парамі нашатырнага спірту. Крыху спірту наліваюць на дно эмаліраванай каструлі, затым кладуць туды на падстаўку выраб так, каб ён не дакранаўся да вадкасці, і герметычна закрываюць пасудзіну, напрыклад, з дапамогай ізаляцыйнай стужкі. Праз тры-шэсць гадзін дрэва набывае прыемны карычневы колер.

БОЛЬШ СВЕТЛАГА КОЛЕРУ дабіваюцца, адбельваючы драўніну сумессю 30-працэнтнага перакісу вадароду і 2-працэнтнага раствору нашатырнага спірту (у суадносінах 10:1—5:1). Дробныя вырабы апускаюць у сумесь на 20—30 хвілін, а буйныя апрацоўваюць пэндзлем, строга захоўваючы меры бяспекі і працуючы абавязкова ў ахоўных акулярах. Гатовыя вырабы абмываюць вадой. У якасці адбельвальнікаў можна выкарыстаць і прэпараты для апрацоўкі тканін: «Універсальны адбельвальнік», «Лілію», «Белізну», 5—7-працэнтны раствор шчаўевай кіслаты.

КОЛЕР СТАРОГА ДРЭВА (шэры) атрымліваюць пры апрацоўцы растворам воцату, у якім некалькі дзён ляжалі ржавыя жалезныя рэчы—цвікі і іншае.

ГАДАВЫЯ СЛАІ драўніны (у сасны, елкі) лепш «праявіць» без фарбавальнікаў і пратраў, апаліўшы паверхню паяльнай лямпай ці газавай гарэлкай.

613

МАЛЮНАК ДРАЎНІНЫ робіцца больш выразным, калі рэч пакрыць лакам ці пакостам. Звычайна прымяняюць нітралакі НЦ-222 (светлы), НЦ-218 (цёмны), поліэфірныя лакі ПЭ-236Н і ПЭ-246, васковую масціку, маслены лак, розныя аліфы.

ПЕРШ ЧЫМ АЗДАБЛЯЦЬ ВЫРАБЫ, іх шліфуюць уздоўж валокнаў наждачнай паперай (зярністасць № 5 і № 6). Пры гэтым карыстаюцца рознымі калодачкамі з наклеенымі на іх палоскамі ці трубачкамі наждачнай паперы. Аздобу ачышчаюць цвёрдай шчоткай ад пылу і выдаляюць ворс. Затым праціраюць яе ўздоўж валокнаў вільготным тампонам, а прасушыўшы, зноў апрацоўваюць наждачнай паперай з больш дробным зернем і зноў ачышчаюць ад пылу.

АПОШНІ ЭТАП — нанясенне дэкаратыўнага і ахоўнага пакрыцця.

ДРАЎЛЯНЫ ПОСУД звычайна апрацоўваюць гарачым натуральным пакостам — ільняным ці канапляным. Яго наносяць пэндзлем, лішкі выціраюць сухой чыстай анучкай. Праз тры дні наносяць другі, затым трэці тонкі слой з абавязковай прамежкавай сушкай. Але калі трэба распісаць выраб, гэта робяць па першым слоі добра расцёртымі на натуральным пакосце маслянымі фарбамі (алюмініевая і бронзавая пудра, охра). Роспіс пакрываюць другім і трэцім слоем пакосту, масленым лакам, добра высушваючы рэчы перад кожнай аперацыяй.

ДЛЯ АЗДАБЛЕННЯ АБ'ЁМНЫХ ВЫРАБАЎ з глыбокай рэльефнай разьбой

614

(з дубу, клёну, буку) прымяняюць васковую масціку (раствор воску ў шпікінары). Яе разаграваюць і ўціраюць у драўніну шчоткай ці суконкай. Вырабы сушаць пры тэмпературы 80—100°С. Пасля гэтага можна апрацаваць рэч яшчэ раз і пакрыць яе для засцярогі тонкім слоем спіртавога лаку.

ВЫРАБЫ З ДРЭВА пакрываюць таксама нітрацэлюлознымі лакамі. Наносяць іх уздоўж валокнаў тампонам ці мяккім пэндзлем. Першы слой пасля прасушвання злёгку шліфуюць дробназярністай наждачнай паперай, затым наносяць другі слой, паліруюць выраб тампонам, намочаным у сумесі нітралаку і паліцтуры (1:1). Паліраванне вядуць петлепадобнымі рухамі да таго часу, пакуль не з'явіцца раўнамерны бляск. Вырабы з порыстай драўніны паліруюць парашком пемзы, злёгку змазваючы тампон вазелінавым маслам. Праз некаторы час паліраванне можна паўтарыць.

(Па матэрыялах часопіса «Наука и жизнь»).

Пратравы і колер

Не лішнім будзе нагадаць колеравую гаму, якую даюць розныя пратравы вырабам з дрэва.

У прыватнасці, 4—5-працэнтны раствор жалезнага купарвасу надае вырабам з бярозы і клёну цёмна-шэрае адценне, з дубу і вярбы—сінявата-чорнае, з асіны—цёмна-серабрыста-шэрае, з ліпы—светла-карычневае;

1-працэнтны раствор жалезнага купарвасу, дае больш светлыя колеры—вырабам з бярозы і клёну—светла-бэзавата-шэрае адценне, з дубу і вярбы—крыху цямнейшае бэзавата-шэрае, з асіны—серабрыста-шэрае, з ліпы—ружаватае;

3-працэнтны раствор двухромавакіслага калію дае больш жоўтых і карычневых адценняў; вырабам з бярозы—зеленавата-жоўтае, з клёну — жоўта-карычневае, з дубу і вярбы — светла-карычневае;

1-працэнтны раствор хлорнага жалеза надае вырабам з вярбы і дубу бэзавата-шэрае адценне.

Справа густу

Звяртаюся да вас з вялікай просьбай. Дапамажыце пазбавіцца ад вяснушак. Яны ў мяне на руках, на твары, плячах. Няўжо няма ніякіх сродкаў ад іх?

З пісьма школьніцы з Гродзенскай вобласці.

Звычайна такія пісьмы прыходзяць вясной, калі сонейка дабаўляе шмат каму сваіх «кропелек». Аказваецца, юных «хвалююць вяснушкі і ўвосень». Канешне, насіць іх ці не — справа густу, і канешне ж ёсць хлопцы, якім падабаюцца менавіта дзяўчаты з вяснушкамі. Для тых жа, хто вырашыў пазбавіцца ад гэтых жоўтых кропелек, даём некалькі рэцэптаў, разлічаных на маладую скуру. Адразу, вядома, вяснушкі не сыдуць, але паблякнуць абавязкова і будуць менш прыкметнымі.

615

✱ Калі выступіла невялікая колькасць вяснушак, або яны не вельмі яркія, то дастаткова раніцай і ўвечары праціраць скуру твару сокам рэпчатай цыбулі або лімона.

✱ Старадаўні народны сродак — умывайцеся кіслым малаком.

✱ У агародах адрастае мінулагодняя карнявая пятрушка. Нарэжце дробна пучок зеляніны, выцісніце сок і дадайце такую ж колькасць свежага малака. Змазвайце твар раніцай і ўвечары.

✱ Нядрэнна абясколервае вяснушкі сок рэдзькі і свежага агурка. А калі завяжуцца на кустах зялёныя ягады чорных парэчак, расцісніце іх добра і нанясіце гэту кашку на твар.

✱ Прывядзём адзін больш моцны хімічны сродак ад вяснушак. Змяшайце 1 чайную лыжку вокісу цынку, 1 чайную лыжку белай гліны, 2 чайныя лыжкі 10-працэнтнага пергідролю і 2 чайныя лыжкі лімоннага соку. Накладзіце маску на твар не менш чым на гадзіну (можна і на ўсю ноч). Гэты сродак ні ў якім выпадку не рэкамендуем прымяняць маладым дзяўчатам — можа выклікаць раздражненне скуры.

✱ Для тлустай скуры можна прыгатаваць ласьён. Пену ўзбітага яечнага бялка старанна перамяшайце з сокам лімона. Дадайце чайную лыжку гліцэрыны і паўшклянкі адэкалону. Гэтым ласьёнам трэба праціраць твар перад сном.

✱ І апошняе: калі скура схільная да з'яўлення вяснушак, засцерагайце твар ад сонца.

Ці ведаеце вы, што...

◆ ... гарбата з'явілася ў Кітаі ў IV стагоддзі як лекавая расліна. Праз 200 гадоў кітайцы «вынайшлі» з яе напітак, а яшчэ праз 1.000 гадоў яна заваявала Еўропу.

◆ ... гарбатай здаўна лечацца ад зубнога болю, вочных хвароб, ад прастуды, апёкаў, ванітаў, цынгі, залатухі.

◆ ... гарбатай, здольнай здымаць стому і наталяць голад, даўно зацікавіліся ваенныя. Дзённая норма гарбаты ў англійскай арміі складае 25 грамаў.

◆ ... першае месца па гадавому спажыванню гарбаты на душу насельніцтва належыць Англіі. Затым ідуць Канада, Галандыя, арабскія краіны, Японія, ЗША. Як ні дзіўна, але Індыя, Пакістан і радзіма гарбаты Кітай па гэтаму паказчыку адстаюць нават ад краін былога СССР.

616

РОЗГАЛАС

У ВЯРХОЎНЫМ САВЕЦЕ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь Станіслаў Шушкевіч адбыў 8 кастрычніка ў Бішкек для ўдзелу ў пасяджэнні Савета кіраўнікоў дзяржаў СНД.

У ходзе бішкекскай сустрэчы плануецца разгледзець больш двух дзесяткаў палітычных, эканамічных і ваенных пытанняў. Асаблівая ўвага, паводле прагнозаў спецыялістаў, будзе ўдзелена праблемам захавання адзінай крэдытна-грашовай прасторы, збліжэння гаспадарчых заканадаўстваў і канцэпцыі калектыўнай бяспекі дзяржаў Садружнасці.

Пакет новых заканадаўчых прапаноў, нацэленых на ўмацаванне асноў прававой дзяржавы і ўдасканаленне аховы грамадскага парадку, разгледжаны 8 кастрычніка на чарговым пасяджэнні Кансультатыўнага савета беларускага парламента.

Народныя дэпутаты дэталёва прааналізавалі прадстаўленыя дакументы і рэкамендавалі для абмеркавання на маючай адбыцца сесіі парламента законапраекты «Аб Пракуратуры Рэспублікі Беларусь», «Аб Камітэце дзяржаўнай бяспекі Рэспублікі Беларусь», «Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у Закон Рэспублікі Беларусь «Аб міліцыі», «Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у заканадаўчыя акты аб абароне спажывецкага рынку».

Прэс-служба Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь —БЕЛІНФАРМ.

БЕСПРАЦОЎЕ НАСТУПАЕ

МАЗЫР. У горадзе і слова такога раней не было — «беспрацоўе». Затое сёння яго вельмі часта можна пачуць сярод людзей. І, відаць, не без падстаў.

На сярэдзіну верасня з пачатку года ў цэнтр занятасці звярнуўся 3.421 чалавек, з іх 927 працаўладкавана.

Прызнана беспрацоўнымі 97 чалавек, з іх 13 прадастаўлена права на датэрміновы выхад на пенсію, 13 — працаўладкавана, 71 чалавек атрымлівае дапамогу, выплаты па іх склалі 233,2 тысячы рублёў.

Вызвалена ў сувязі са скарачэннем колькасці (штату) работнікаў з прадпрыемстваў з пачатку года—543 (у працаздольным узросце), у тым ліку з прадпрыемстваў Мазырскага раёна — 75, з прадпрыемстваў Мазыра — 468.

«МНЕ ПРЫСНІЛАСЯ МАРЫЯНА»

БАРАНАВІЧЫ. Па-рознаму выказваюць жыхары горада ўдзячнасць мексіканскай тэлезорцы серыяла «Багатыя таксама плачуць» Вэроніцы Кастра. Адны глядзяць Марыяну нават калі ў гэты час у хаце пажар, другія на трох мовах пішуць ёй пісьмы (рускай, беларускай і іспанскай), а трэція таўкуцца ў вялізнай чарзе, каб набыць плакат з партрэтам актрысы.

Менавіта такое назіралася нядаўна ў Баранавічах, калі прадаваўся каляндар з партрэтам. Чарга з адных жанчын не разышлася да таго часу, пакуль не знікла апошняя «карціна». Гандаль ішоў бойка: бралі пачкамі, не шкадуючы 23 рублі за экземпляр.

ЗА ВАКЦЫНАЦЫЮ СУПРАЦЬ ЧУМЫ ТРЭБА ПЛАЦІЦЬ

МАЗЫР. Здаецца, дабралася рыначная эканоміка і да аматараў хатняй жывёлы. Цяпер ім прыйдзецца раскашэліцца, таму што ў пачатку восені мясцовая ветстанцыя перайшла на гасразлік. Каб завезці ката на прыём, трэба заплаціць 10 рублёў. Сабака «цягне» удвая больш, а выклік ветурача на дом—50 рублёў.

Праўда, засталіся яшчэ і бясплатныя паслугі. Гэта—планавая вакцынацыя свіней, трусоў, сабак супраць большасці захворванняў, акрамя чумы. За вакцынацыю супраць апошняй трэба плаціць.

ГРЫБЫ ЕСЦІ НЕ БУДЗЕМ

БАРАНАВІЧЫ. Грыбы сёлета ў многіх наўме. Праўда, адны, нягледзячы ні на што, працягваюць ужываць баравікі і лісічкі, а іншыя глядзяць на іх з асцярогай, памятаючы, што галоўны дзяржаўны санітарны ўрач горада вынес пастанову аб забароне продажу грыбоў на базарах, вуліцах і ў гандлёвых кропках. Акрамя таго, забараняецца іх прамысловая перапрацоўка.

МІНСК ЧАКАЕ «АКУЛЯРЫКАЎ»

На тыдзень, з 16 па 22 лістапада, Мінск стане сталіцай студэнтаў-фізікаў краін Садружнасці. Аб гэтым заявіў аргкамітэт па штогадняму правядзенню УДФ (старая назва — Усесаюзныя Дні Фізіка—для пазнавальнасці захавана).

Гэта, вядома ж, не палітычная акцыя. Студэнты-фізікі не збіраюцца адраджаць СССР, хоць пасмяяцца над яго нашчадкамі не супраць. Галоўнае для іх—гэта пагутарыць са старымі сябрамі, завесці новыя знаёмствы і даставіць задавальненне публіцы. Як заяўлена, у Мінск з'едуцца каманды «акулярыкаў» з Масквы, Санкт-Пецярбурга, Кіева, Казані, Днепрапятроўска, Тбілісі, Краснаярска і Ерэвана. Цікава, што прыедзе нават каманда свабоднага ад комплексаў горада Адэсы, а гэта тым больш абяцае ператварыць відовішчнае мерапрыемства УДФ у суцэльны смех.

Салідна прадстаўлена і «сур'ёзная» частка праграмы. Напрыклад, навукова-практычная канферэнцыя «Фізіка і камп'ютэр» збярэ аўтараў арыгінальнага праграмнага забеспячэння. Будуць прадстаўлены навучальныя праграмы, у якіх адчуваюць вострую патрэбу вышэйшая і сярэдняя школы рэспублікі. А вянчае гэту праграму адкрыты чэмпіянат па класічнаму «Тэтрысу» — найбольш папулярнай камп'ютэрнай гульні. Чэмпіёна чакае цікавы прыз зацверджаны багатымі спонсарамі. Дарэчы, спісак спонсараў Дзён фізіка можа быць дапоўнены. Згадзіцеся, што грошы, укладзеныя ў навуку і відовішчы, акупляюцца ў сто разоў.

РІД.

А ЦЕШЧА НЕ БЫЛА ВЯДЗЬМАРКАЙ...

ТАЛАЧЫН. **(Т. Махтадуй).** Пастух калгаса імя Дзімітрава Сяргей Дворнікаў у апошні час падазраваў сваю цешчу, якая жыла ў Смалявічах, у вядзьмарстве. Калі яна прыехала да яго ў госці, прама сказаў аб гэтым. Узнікла сварка. Пачуўшы пагрозы, жанчына пабегла ад раз'юшанага зяця да суседзяў. Дворнікаў кінуўся следам. Выламаў дзверы ў хаце, знайшоў у цёмным кутку напалоханую цешчу і трагічным голасам прамовіў: «Даруй, дарагая, але ўсё ж я павінен цябе забіць... Так трэба!» І чатыры разы ўдарыў у спіну жанчыны нажом. Смерць наступіла імгненна. Бо цешча, аказваецца, не была вядзьмаркай.

ДАМА... З ЧАМАДАНА

Асаблівыя прыкметы сваёй жонкі прыйшлося гэтымі днямі апісваць па тэлефоне міжгароднай сувязі аднаму з жыхароў Віцебска.

Яго жонка, якая выязджала ў саставе тургрупы ў Польшчу, вярнулася дамоў... нелегальна, пад чамаданамі і сумкамі спадарожнікаў, дзе і знайшлі яе мытнікі Брэста пры аглядзе. Як растлумачыла гора-падарожніца, у Польшчы ў яе ўкралі замежны пашпарт, і калі яна гэта выявіла, то нічога лепшага не прыдумала, як схавацца сярод сваіх і чужых рэчаў. Вось і прыйшлося мужу па тэлефоне даказваць кампетэнтным органам, што на граніцы затрымана менавіта яго «палавіна».

Іван КУКСА. (БЕЛІНФАРМ).

Брэст.

ДЛЯ МЕТАЛУРГІІ НЯМА ГРАНІЦ

ЖЛОБІН. Днепрапятроўскі інстытут тэхнічнага навучання рабочых і аддзел падрыхтоўкі кадраў буйнейшага ў Еўропе Беларускага металургічнага завода правялі ў Жлобіне трохдзённы семінар па пытаннях падрыхтоўкі кадраў на металургічных прадпрыемствах Беларусі, Расіі, Украіны і Малдовы. Спецыялісты з чатырох краін падзяліліся вопытам падрыхтоўкі кадраў на сваіх заводах, пазнаёміліся са Жлобінам і Гомелем.

Цэны на некаторыя прамысловыя тавары ў Мінску

па стану на 7 кастрычніка 1992 года

Назва тавару	Дзяржаўны гандаль	Камароўскі рынак	Камерцыйныя магазіны
Куртка скураная	6.700 (Польшча)	30.000—36.000	26.000—31.000
Паліто мужчынскае дэмісезоннае	2.290 (РБ)	18.000 (Фін.)	—
Куртка зімовая на пуху (Кітай)	9.900	8.000—13.000	7.500—9.000
Світэр	1.500—2.200	1.400—2.500	3.900—4.500
Шарф	336	550—750	2.100
Шапка футравая (трус)	—	8.000—9.000	—
Парасон	370—570	480—560	540—580
Туфлі мужчынскія	480—1.200	1.800—6.000	2.840 (Герман.)
Боты жаночыя дэмісезонныя	1.140 (РБ)	2.500—10.000	(11.000) Італія

БелаПАН.

ІНФАРМАЦЫЯ ДЛЯ РОЗДУМУ

ЖАНЧЫНЫ І БЕСПРАЦОЎЕ

Паводле даных справаздачы аб працаўладкаванні і занятасці насельніцтва, якое звярнулася ў службу занятасці рэспублікі, жанчыны складаюць 46 працэнтаў ад агульнай колькасці тых, хто карыстаўся паслугамі гэтай службы. Яны значна часцей, чым мужчыны, трапляюць у катэгорыю беспрацоўных: звыш 80 працэнтаў ад іх агульнай колькасці, прычым палова з іх—спецыялісты з вышэйшай адукацыяй. Больш паловы жанчын, прызнаных беспрацоўнымі, маюць на ўтрыманні малалетніх дзяцей. Пры гэтым жанчынам значна цяжэй уладкавацца на новую работу, таму, напрыклад, сярод працаўладкаваных з дапамогай службы занятасці яны складаюць толькі трэцюю частку.

НЕ ДЫСНЕЙЛЕНД, АЛЕ ТАКСАМА ЦІКАВА...

Гэта, вядома, не Дыснейленд, але і ў старым брэсцкім парку дзяцей чакае нямала цікавага. Тут можна пагуляць з равеснікамі ў церам-горадзе, пракаціцца ў сапраўднай старадаўняй карэце, а то і вярхом на кані па цяністых алеях. Тых жа, каго вабяць сучасныя скорасці, чакаюць галавакружныя атракцыёны і каруселі.

Фота Эдуарда КАБЯКА. (БЕЛІНФАРМ).

НЕ ЧАКАЛІ

Пасля сустрэчы з выбаршчыкамі з акцыянернага таварыства «Амкадор» (ранейшае аб'яднанне «Дармаш») Старшыня Вярхоўнага Савета Беларусі Станіслаў Шушкевіч і асобы, што яго суправаджалі, па просьбе рабочых зайшлі ва ўніверсам «Фрунзенскі». Людзі, якія стаялі ў чарзе і дарэмна чакалі, што «выкінуць» мясныя прадукты, выкарысталі з'яўленне кіраўніка беларускай дзяржавы. Выкліканы ў гандлёвую залу дырэктар універсама заявіў, што мяса паступіла ў магазін, ужо прададзена, пакінута толькі нязначная яго частка па заяўцы на пахаванне. Аднак пасля праверкі былі выяўлены ўтоеныя ад пакупнікоў тушы, кілаграмаў прыкладна на 600.

— Гэты выпадак, — каменціруе саветнік Старшыні Вярхоўнага Савета Іван Сцяпура,— тыповы для сённяшняга нашага гандлю. У сферы размеркавання—поўнае бязмежжа, гарадскія і раённыя ўлады фактычна страцілі кантроль над сітуацыяй. Аднак, няхай тыя, хто сёння пагарджае існуючымі законамі, памятаюць прапісную ісціну: не сёння, дык заўтра адказваць перад судом прыйдзецца.

На пытанне карэспандэнта БелаПАН, ці плануецца разгляд на чарговай сесіі беларускага парламента становішча ў гандлі, Іван Сцяпура адказаў:

— На парламент спадзявацца няма чаго, у большасці сваёй гэта бюракратычная каманда, якая абараняе свае вузкаведамасныя інтарэсы. Сёння адзіны шлях мірнага і цывілізаванага выйсця з крызісу — усебеларускі рэферэндум і правядзенне новых выбараў на аснове новага выбарчага закона.

Алесь ЛІПАЙ. (БелаПАН).

ВЕСТКІ АДУСЮЛЬ

ПРЫКЛАД «ЛЮБВІ» НАРОДА ДА ГАРБАЧОВА

Не пашанцавала звычайнаму ўрачу з Новасібірска, які прыехаў у Маскву, — сярод белага дня ён быў пабіты прама на вуліцы азвярэўшым натоўпам. Уся віна ўрача была ў тым, што ён — акцёр тэатра двайнікоў і ўразліва падобны на былога Прэзідэнта былога СССР Міхаіла Гарбачова. Дзіўна, але чамусьці спакойна разгульваюць па вуліцах двайнікі Леніна, Сталіна і Брэжнева.

ФАТЫМА! ЗУЛЬФІЯ! ГУЛЬЧЫТАЙ! І Г. Д.

Усяго 8 працэнтаў мужчын, паводле даных сацыялагічнага апытання, праведзенага ў Алма-Аце, згадзіліся мець некалькі жонак, калі ў рэспубліцы будзе афіцыйна ўведзена шматжонства. 59 працэнтаў выступілі супраць такой формы сямейнага жыцця. Найбольшая колькасць патэнцыяльных гаспадароў гарэмаў — сярод людзей са значным грашовым дастаткам.

interfax ИНТЕРФАКС

ЗНЕШНЯЯ ЗАПАЗЫЧАНАСЦЬ: РОЗНАГАЛОССІ ПАМІЖ РАСІЯЙ І УКРАІНАЙ ЗАСТАЮЦЦА

Расія і Украіна не змаглі дасягнуць адзінства ў пытанні аб знешняй запазычанасці СССР напярэдадні перагавораў з заходнімі крэдыторамі, намечаных на сярэдзіну кастрычніка. «Мы канстатавалі, што захоўваецца розніца падыходаў з абодвух бакоў», — заявіў «Інтэрфаксу» пасол Украіны ў Расіі Уладзімір Крыжаноўскі, каменціруючы вынікі міжурадавых перагавораў на мінулым тыдні ў Кіеве. Адзінае, што збліжае цяпер пазіцыі Украіны і Расіі, — сумесная заява аб «неэфектыўнасці» прынцыпу салідарнай адказнасці ўсіх былых савецкіх рэспублік за выплату знешняй запазычанасці Савецкага Саюза.

«Расія хацела б атрымаць права кіравання ўсёй знешняй запазычанасцю», — сказаў У. Крыжаноўскі. — Аднак Украіна не можа пагадзіцца з такой пазіцыяй».

ШЭВАРДНАДЗЕ: РАСІЙСКІЯ ВОЙСКІ У ГРУЗІІ НЕ МАЮЦЬ ПРАВА КАНТРАЛЯВАЦЬ ЧЫГУНКУ

Расійскія войскі, дыслацыраваныя на тэрыторыі Грузіі, не маюць права кантраляваць чыгунку, падкрэсліў ў аўторак вечарам на пасяджэнні Дзяржсавета яго старшыня Эдуард Шэварднадзе ў адказ на заяву прэзідэнта Барыса Ельцына. У парламенце РФ Б. Ельцын, у прыватнасці, сказаў, што расійскія ваенныя бяруць пад кантроль чыгунку «ад расійска-абхазскай граніцы да абхазска-грузінскай».

Па словах Э. Шэварднадзе, аб увядзенні дадатковых войскаў для ажыццяўлення гэтых мер пакуль нічога невядома. Невядома кіраўніцтву рэспублікі і аб пачатку вываду расійскіх войскаў з Грузіі.

У прэс-цэнтры МА Расіі «Інтэрфаксу» паведамілі, што ніякай інфармацыі з выпадку ўвядзення дадатковага воінскага кантынгенту ў Грузію для аховы чыгункі не маюць.

АБХАЗІЯ: ГРУЗІНСКІ БОК РЫХТУЕ НАСТУПЛЕННЕ У НАПРАМКУ ЭШЭРЫ—СУХУМІ

Як паведамілі «Інтэрфаксу» ў прэс-службе Вярхоўнага Савета Абхазіі ў Гудаўце, у сераду з раніцы грузінскія войскі вялі інтэнсіўны артабстрэл абхазскіх пазіцый у напрамку Эшэры — Сухумі. Паводле даных абхазскай разведкі, Грузія збірае сілы для маштабнага наступлення.

У раёне Гагры і Леселідзе, паведамілі ў прэс-службе, працягваюцца аднаўленчыя работы. Ідзе таксама «знішчэнне і паланенне» разрозненых грузінскіх узброеных атрадаў, якія схаваліся пасля паражэння ў гарах.

Паводле даных прэс-службы, у раёне Ачамчыра — Ткварчэлі абстаноўка ў мінулыя суткі была спакойнай.

У МІНСКУ БУДЗЕ ЧАРГОВЫ МІЖНАРОДНЫ КІРМАШ, ПАДЧАС ЯКОГА ГАРВЫКАНКОМ АБЯЦАЕ ЗАВАЛІЦЬ ГОРАД АГАРОДНІНАЙ

Нашы прадпрымальнікі навучыліся сумленна зарабляць грошы. Пакуль на паўднёвых ускраінах былога Саюза ідзе вайна, на Беларусі ладзяцца кірмашы. Чарговы з іх — «Мінскі кірмаш. Восень-92» адкрыецца 14 кастрычніка. Мяркуецца, што на ім будуць прадстаўлены фірмы з Германіі, Італіі, Кітая, іншых краін. Арганізатарамі восеньскага «Мінскага кірмашу» выступаюць аднайменная кірмашовая фірма і Мінскі гарвыканком.

Зарэгістраваныя ўдзельнікі, заплаціўшы значныя сумы кірмашоваму камітэту, будуць мець магчымасць заключыць паміж сабой дагаворы куплі—продажу тавараў з правам вывазу іх за межы Беларусі.

Прадугледжана для бізнесменаў і культурная праграма. Прыемнае ўражанне на нашых гасцей павінны аказаць таксама раённыя кірмашы па продажу агародніны, якія мяркуе ў гэтыя дні наладзіць гарвыканком. Праўда, невядома, адкуль прыйдзе багацце палёў на сталічныя вуліцы ў сёлетні галодны год. Магчыма, будуць задзейнічаны рэсурсы з дач членаў Мінгарвыканкома, бо ў адваротным выпадку ўсё можа скончыцца звычайнай паказухай.

Віктар ХУРСІК.

СКАРЫНА ПАМІЖ САВЕЦКАЙ І ЛЕНІНСКАЙ

ЛІДА. Улады падтрымалі ініцыятыву гарадской рады Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны па ўзвядзенню помніка гэтаму выдатнаму асветніку. Міністэрства фінансаў Рэспублікі Беларусь выдзеліла на гэтую справу 800 тысяч рублёў, а Гродзенскі аблвыканком — 300 тысяч. У хуткім часе пачнецца будаўніцтва помніка выдатнаму сыну беларускай зямлі. Толькі вось невялікі кур'ёз — стаяць ён будзе на скрыжаванні вуліц Савецкай і Ленінскай.

БЕЛАРУСКІЯ «МАПУЛЕЧКІ» АБ'ЯДНАЛІСЯ

Міністэрствам юстыцыі зарэгістравана яшчэ адна грамадская арганізацыя — Асацыяцыя ў абарону правоў бацькі. Створана яна пры Беларускім дзіцячым фондзе ініцыятыўнай групай бацькоў, чые бацькоўскія правы ў шлюбаразводных працэсах былі ўціснуты.

«Мы разводзіліся з жонкамі, але не з дзецьмі,—гаворыць ад імя аб'яднаных бацькоў Алег Бакулін. — Разуменне бацькоўскай любві ў нас у грамадстве практычна адсутнічае. Мы не хочам быць «нядзельнымі» татамі. Нам гэтага мала...»

Мэта асацыяцыі — ураўняць правы мужчын і жанчын, мужоў і жонак у тым выпадку, калі пры скасаванні шлюбу абодва прэтэндуюць на дзіця. А таксама прыцягнуць увагу грамадскасці да праблем бацькоў, якіх, па сутнасці справы, пазбаўляюць магчымасці мець паўнацэнныя зносіны з дзецьмі.

Цікава, што членам асацыяцыі могуць стаць і жанчыны, калі яны падтрымліваюць ідэю барацьбы за бацькоўскія правы.

БелаПАН.

ЗАМЕЖНАЯ БелаПАНарама

Міністэрства друку і інфармацыі Расійскай Федэрацыі мае намер падаць у суд на газету «Советская Россия» і спыніць дзейнасць газеты як сродку масавай інфармацыі. Гэта рашэнне тлумачыцца тым, што «Советская Россия» апублікавала зварот аргкамітэта Фронту нацыянальнага выратавання. У распаўсюджанай 5 кастрычніка заяве гаворыцца, што гэты зварот утрымлівае адкрыты заклік да стварэння неканстытуцыйных органаў і захопу ўлады.

У Санкт-Пецярбург прыляцела дэлегацыя амерыканскіх паліцэйскіх. Яны хочуць азнаёміцца з работай міліцыі, прыняць удзел у сумесных рэйдах. Намечана таксама правядзенне таварыскага матча па валейболу.

Ленінградская вобласць і іспанская правінцыя Барселона вырашылі ўстанавіць прамое супрацоўніцтва. Пагадненне аб гэтым падпісалі кіраўнікі адміністрацый абодвух рэгіёнаў.

Новасібірскае аддзяленне Расійскай камуністычнай рабочай партыі выступіла з заклікам прыступіць да падрыхтоўкі акцый пратэсту супраць «насільнай прыватызацыі» і пачаць у працоўных калектывах барацьбу за аднаўленне савецкай улады.

БелаПАН.

Выпуск «Розгаласа» падрыхтавалі: У. Здановіч, І. Карней, А. Коктыш, А. Сланеўскі, С. Сулкоўскі, І. Шчучэнка.

ГРЫБНЫ СЕЗОН

Такія розныя апенькі...

Дружна высыпалі пасля восеньскіх дажджоў шматлікія прадстаўнікі грыбной сям'і. Сярод іх — найбольш ураджайныя апенькі, на якіх літаральна накінуліся аматары «ціхага палявання». Шкада толькі, што не ўсе яны адрозніваюць сапраўдныя і несапраўдныя апенькі. Пэўна, апошнімі і атруціліся нядаўна жанчыны ў Талачынскім раёне, аб чым паведамлялася ў друку.

Але як усё ж адрозніць сапраўдныя апенькі ад несапраўдных? Спачатку назаву ядомыя. Сярод іх самыя папулярныя ў насельніцтва — летнія і восеньскія. Менш вядомыя шэрапласцінiстыя, а таксама зімовыя, якія з'яўляюцца на свет не раней, чым у канцы кастрычніка — лістападзе, у час адлігі растуць і зімой. Масавы ядомы від апенек — лугавыя, сама назва якіх сведчыць аб тым, што растуць гэтыя грыбы на лузе. Яны даволі дробныя, але іх бывае шмат. Заўважу, што як на лузе, так і ў лесе ёсць і небяспечныя іх двайнікі. Да таго ж, не ўсё, што расце на пнях, — гэта абавязкова апенькі.

Апішу некаторыя прыкметы самых вядомых, прыдатных для збору апенек. Летнія яшчэ называюць бярозавымі, ці варушкай, хоць растуць яны не толькі на бярозах, бярозавых пнях і рэштках драўніны, але і на некаторых іншых лісцёвых пародах дрэў. Маюць светла-карычневы з жаўтаватым адценнем колер шапачак, характэрныя вадзяністыя кругі па краях. Восеньскія ж апенькі растуць як на хвойных, так і на лісцёвых пародах дрэў, іх рэштках, маюць светла-карычневы колер шапачак, якія пакрыты дробнымі цёмнымі лускавінкамі, у маладых грыбоў шапачкі да самай ножкі абцягнуты белай плеўкай. Пласцінкі амаль белыя, з узростам набываюць цялесны колер. Мякаць таксама белая.

Інакш выглядаюць несапраўдныя апенькі. Сярод іх самымі масавымі з'яўляюцца два віды: серна-жоўтыя і цагляна-чырвоныя. Самі назвы гавораць аб колеры шапачак. А пласцінкі ў серна-жоўтых — светла-жоўта-зялёнага колеру; у цагляна-чырвоных — шэра-дымчатыя, з узростам у адных і другіх яны цямнеюць. Вядома, абсалютна дакладна немагчыма апісаць непаўторны прыродны колер грыбоў.

Абодва названыя вышэй віды ядавітыя, выклікаюць ваніты, галавакружэнне, страўнікава - кішачныя расстройствы. Асабліва цяжкія атручэнні, магчыма, і са смяротным зыходам, здараюцца пры ўжыванні ў ежу страў з серна-жоўтых апенек.

Дарэчы, малавопытныя грыбнікі часам за сапраўдныя апенькі могуць прыняць і іншыя віды грыбоў, нават зусім не апенькі. Скажам, вельмі ядавітыя некаторыя віды павуціннікаў. Іх характэрная прыкмета — шапачкі знізу маюць густую сетачку, вельмі падобную на павуцінне (адсюль — і назва). Між іншым, ёсць і масавы ядомы павуціннік — гэта каўпак кольчаты.

Што датычыць ядавітых апенек, дык ёсць яшчэ адна іх агульная прыкмета: яны гаркавыя на смак. Толькі ні ў якім разе нельга каштаваць сырыя грыбы — нават мізэрным кавалачкам можна атруціцца, калі праглынуць яго ў свежым, непрыгатаваным выглядзе, незалежна ад таго, ядомы грыб ці ядавіты. Тут жа заўважу, што гэтая прыкмета адносіцца толькі да апенек — тыя ж бледныя паганкі і іншыя ядавітыя мухаморы на смак, як вядома, прыемныя, салодкія.

Як жа пазбегнуць бяды? Перш за ўсё, выконваючы «залатое» правіла: збірай толькі тыя грыбы, якія ведаеш як свае пяць пальцаў. Спадзяюся, што і гэтая публікацыя ў нейкай меры засцеражэ ад непажаданых вынікаў. Але ні яна, ні нават дапаможнікі грыбніка з каляровымі ілюстрацыямі яшчэ не страхуюць вас на ўсе сто працэнтаў ад магчымай памылкі і бяды. Толькі вопытны грыбнік ці спецыяліст-міколаг можа вам у прыродных умовах паказаць, «хто ёсць хто». Як кажуць, і сяброў, і ворагаў трэба ведаць у твар, а не па малюнку.

Павел МІХАЛЕВІЧ, міколаг, дырэктар музея прыроды Нацыянальнага парка «Белавежская пушча».

РЫХТУЕМСЯ ДА ЗІМЫ

Саграванне замярзаючых— справа рук саміх замярзаючых

Спецыялісты ведаюць, што трэцяя частка цяпла сістэмы цеплазабеспячэння губляецца ў цеплатрасах, а палавіна знікае праз вокны і дзверы.

Прасцейшая герметызацыя ўсіх шчылін зніжае страты ад пранікнення халоднага паветра звонку, але робіць памяшканне малапрыгодным для жыцця з-за накаплення ўнутры шкодных газаў і пары. Больш эфектыўная порыстая ўстаўка ў праём, у тоўшчы якой прыточнае паветра рухаецца насустрач цеплавому патоку, ці каналы ў сцяне побач з награвальным прыборам. Яны вяртаюць у памяшканне да 80 працэнтаў губляемага звычайнай сістэмай цяпла. Зрабіць жа іх у гатовых будынках вельмі цяжка.

Цеплаабменныя вокны і балконныя дзверы, якія лёгка зрабіць самому, могуць падняць тэмпературу ў кватэры на 9 градусаў без дадатковага расходу энергіі і зніжэння колькасці прыточнага паветра.

Для гэтага трэба пакінуць незамазанымі частку шчылін пад вонкавай і над унутранай рамамі паблізу процілеглых куткоў кожнага праёму. Іншыя шчыліны замазваюць фарбай каля шыбы, губчатай гумай па прытворах. Міжрамную прастору разгароджваюць гарызантальнымі пласцінамі з кардону ці фанеры, якія па чарзе не даходзяць да правага і левага касякоў праёму, утвараючы змеявік прыточнага паветра ў праёме.

Натуральная цяга выцяжнога вентыляцыйнага канала ўцягвае вонкавае паветра праз ніжнюю шчыліну, пераганяе яго па змеевіку і праз верхнюю шчыліну падае ў памяшканне падагрэтае ад сценак і ачышчанае на паваротах змеевіка паветра.

Пры павялічаным паступленні паветра абмярзае ці пацее частка ўнутранай шыбы паблізу ніжняй шчыліны. Пры недастатковым — пацее ўся ўнутраная шыба. У першым выпадку трэба паменшыць даўжыню незамазанай шчыліны, у другім — павялічыць.

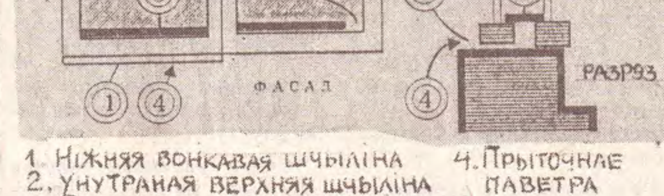

Сумка для мамы

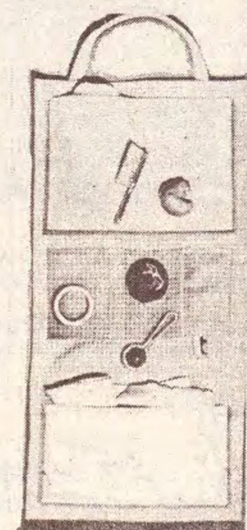

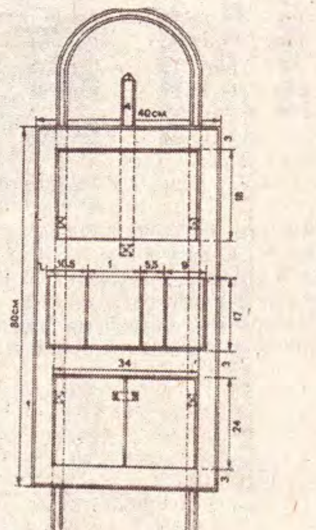

Мамы, ідучы на прагулку з малышом, вымушаны браць з сабой мноства неабходных дробязей: пялёнкі, паўзункі, дзіцячую касметыку, цацкі. Прапануем для гэтых мэт пашыць спецыяльную сумку, як на гэтым здымку. Яе зручна насіць на плячы — рукі свабодныя, а дзіцячыя рэчы захоўваюцца ў чысціні і парадку. Выкрайка сумкі даецца на чарцяжы.

Спачатку робяцца кішэні на трывалай падкладцы, яны прыстрочваюцца двайной строчкай да падкладкі. Затым апрацоўваецца верхняя частка сумкі (для яе лепш выкарыстаць шчыльную трывалую тканіну): прышываюцца ручкі, раменьчык і планка, якая закрывае сумку. І ў апошнюю чаргу злучаецца — таксама двайной строчкай — верхняя частка сумкі і падкладка з кішэнямі.

Расход тканіны: для верху—0,9 м пры шырыні 100 см, для падкладкі 0,85 м пры шырыні 100 см і для ручак 0,3 м пры шырыні 80 см.

ПРАГРАМА ТЭЛЕПЕРАДАЧ

12 кастрычніка, ПАНЯДЗЕЛАК

Беларускае тэлебачанне

16.30. Навіны.
16.35. Беларуская літаратура. 8-ы клас.
17.10. Мультфільмы.
18.00. «Гарманісты», «Уральскае трыо». Дак. фільмы.
18.40. Касцюковічы: сёння і заўтра. Рэпартаж са святкавання 400-годдзя горада.
19.00. Абласныя навіны (Брэст).
19.10. Прыватызацыя: выпрабаванне часам.
19.40. Беларуская акадэмія мастацтваў. Частка 2-я.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. «Забавы маладых». Мастацкі фільм.
22.45. Запрашае Фонд Сораса (ЗША).
23.15. Спартыўны тэлекур'ер.
23.35. НІКа.

Канал «Астанкіна»

5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.50. «Кіт і кот». Мультфільм.
8.00. Навіны.
8.20. «Шапка». Мастацкі фільм.
9.45. «Дзеля адзінага слова...» Музычны расказ.
10.15. Марафон-15.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.20. Сонечны клоун.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Тэлемікст.
15.15. Уолт Дысней прадстаўляе...
16.05. Асацыяцыя дзіцячага тэлебачання. Студыя «Я».
16.35. «Эстонскі маятнік».
17.00. Навіны.
17.25. Футбольны агляд.
17.55. НЭП.
18.25. Маст. фільм «І зоркі блішчаць над Танурам».
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Мастацкі тэлесерыял «Дробязі жыцця». 3-я серыя. «Надта буржуазнае кіно».
21.10. «Новая студыя» прадстаўляе. Бамонд.
21.25. Аднак.
21.35. «Глядзіце, хто пайшоў...»
22.05. Веснікі.
22.40. «Яўгенік і...»
22.50. Мы.
23.00. Навіны.
23.20. Оба-на.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. ХХ стагоддзе ў кадры і за кадрам.
8.50. Наш сад.
9.20. «Ціхі павеў». Партрэт кампазітара Вячаслава Арцёмава.
10.30. «Лісце травы». Вершы амерыканскіх паэтаў.
10.50. Белая варона.
11.35. Мульці-пульці.
11.45. «Санта-Барбара».
12.35. Т. Ін. Ка.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
13.20. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
15.00. «Бурда модэн» прапануе...
15.30. Вуснамі дзіцяці.
16.00. Там-там навіны.
16.15. Сям'я Смірновых. Як жыць далей?» Тэлефільм.
17.00. Вялікае кола.
17.20. Мульці-пульці.
17.30. Давайце разбяромся. Аб пенсійным заканадаўстве.
17.45. Настальгічныя вячоркі.
18.15. «Сны канетабля». Дак. фільм.
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.20. «Першая сустрэча—апошняя сустрэча». Мастацкі фільм.
20.50. Экран крымінальных паведамленняў.
21.00. Момант ісціны. На пытанні А. Каравулава адказвае балерына Ніна Ананіяшвілі.
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
23.00. Сёння ў ВС Расіі.
23.15. Свет спорту вачамі фірмы «Жылет».
23.45. Тэма з варыяцыямі. «Музычны калейдаскоп».

13 кастрычніка, АЎТОРАК

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Вясёлкавае шкло». Кінанарыс.
9.00. Беларуская літаратура. 8-ы клас.
9.35. «Забавы маладых». Мастацкі фільм.
16.30. Навіны.
16.35. Беларуская мова. 1-ы клас.
16.50. Экран дзіцячага фільма. «Саўраска».
19.00. Абласныя навіны (Віцебск).
19.10. «Майстэрня».
19.40. Эканамічная хваля. Праблемы перасяленцаў з забруджаных раёнаў. Перадача з Гродна.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Тэлебіржа.
21.40. «Дзяўчына Розмары».
23.15. НІКа.

Канал «Астанкіна»

5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.50. «Малышка Янот».
8.00. Навіны.
8.20. «Багатыя таксама плачуць».
9.05. «Дробязі жыцця». 3-я серыя. «Надта буржуазнае кіно».
9.35. Выступленне песенна-інструментальнага ансамбля «Радаўніца».
9.50. У свеце жывёл (з сурдаперакладам).
10.30. Футбольны агляд.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.20. «Жаніцьба Бальзамінава». Фільм-балет.
12.25. «Двое». Кароткаметражны фільм.
12.55. «Чужы званок». Маст. фільм.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Дзелавы веснік.
14.40. Свет грошай Адама Сміта.
15.15. Уолт Дысней прадстаўляе.
16.05. Наш музычны клуб.
16.45. «Вольны табун». Дак. фільм.
17.00. Навіны.
17.25. Міждзяржаўны тэлеканал «Астанкіна» прадстаўляе.
18.00. «Багатыя таксама плачуць».
18.45. «Мініяцюра». Музычная праграма.
19.00. Тэма.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Фільмы рэжысёра А. Вайды. «Чалавек з мармуру».
23.15. Навіны.
23.40. Радыё «Труба». Забаўляльная праграма.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.20. Час дзелавых людзей.
7.50. Момант ісціны.
8.45. Вольны час. «Дай лапу, сябар!»
9.00. Зоркі Амерыкі.
9.30. Тэма з варыяцыямі. «Музычны калейдаскоп».
10.20. Паралелі. «Свет праз культуру».
10.35. Капусцін Яр. Погляд праз гады.
11.05. «Допыт». Мастацкі фільм.
12.35. Т. Ін. Ка.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
13.20. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
15.00. Тэлебіржа.
15.30. «Бадабокі». Праграма для дашкольнікаў (Францыя).
15.50. Мульці-пульці.
16.00. Там-там навіны.
16.15. «Сям'я Смірновых. Як жыць далей?» Тэлефільм (Аўстрыя).
17.00. Казкі для бацькоў. «Акулаўскія пакуты».
17.30. Парламенцкі веснік.
17.45. Зоў вадалея. «Тайна егіпецкіх пірамід».
18.30. «Я адзін выходжу на дарогу...» Фермерка.
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.20. «Санта-Барбара».
20.10. Канцэрт Д. Хварастоўскага і В. Барадзіной.
21.00. Айчына мая. «Разанскія ўражанні».
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.35. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
23.00. Сёння ў ВС Расіі.
23.15. Джаз-філармонік-хол.

14 кастрычніка, СЕРАДА

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Галасы аднаго дрэва». Кінанарыс.
9.00. Беларуская мова. 1-ы клас.
9.15. «Няхай я памру, божухна!» Мастацкі фільм.
10.30. Беларуская акадэмія мастацтваў. Частка 2-я.
16.30. Навіны.
16.35. «Маленькі сведка». Мастацкі фільм (Індыя). 1-я серыя.
17.40. Мультфільмы.
18.00. «Незнаёмы і дзівосны свет», «Запаведныя мілі». Дак. фільмы.
19.00. Абласныя навіны (Гомель).
19.10. Вучымся бізнесу. Малы і сярэдні бізнес у эканоміцы Усходу і Захаду.
19.40. «...І матчыных напеваў успамін». Фільм-канцэрт.
20.10. Рынак і мы. Завод пускавых рухавікоў. Перадача з Гомеля.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.30. Экран беларускага кіно. «Годны да нестраявой».
22.50. НІКа.

Канал «Астанкіна»

5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.50. «Салодкая планета».
8.00. Навіны.
8.20. «Багатыя таксама плачуць».
9.05. Дак. фільм «Бег».
9.25. Старонкі рускай музыкі.
9.55. Мультфільмы.
10.20. Наш музычны клуб.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.20. «Дзеці сонца». Мастацкі фільм. 1-я серыя.
12.45. «Леташняя кадрыля». Мастацкі фільм.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Тэлемікст.
15.15. Уолт Дысней прадстаўляе...
16.05. Вясёлы цеплаход.
16.20. «Рэйс—9:10». Палёт 6-ы. Падарожжа па Іспаніі.
17.00. Навіны.
17.25. Міждзяржаўны тэлеканал «Астанкіна» прадстаўляе.
17.55. Футбол. Зборная Расіі—зборная Ісландыі. У перапынку **(18.45)**—Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. «Савой».
22.05. Студыя «Палітыка». Ваеннае рэвю.
22.35. Хіт-парад «Астанкіна». У перапынку **(23.00)**—Навіны.

Канал «Расія».

7.00. Весткі.
7.20. Рэклама.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. Айчына мая. «Разанскія ўражанні».
8.50. Мульці-пульці.
9.00. Паралелі. «Час міласэрнасці».
10.00. Крыніцы.
10.30. Спявае Т. Міянсарава.
11.00. Пілігрым.
11.45. Праграма «03».
12.15. «Я—пушчаная страла». Пра рух «зялёных».
12.35. Т. Ін. Ка.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
13.20. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
15.00. Дзелавы свет за тыдзень.
15.15. Гульня без пройгрышу.
16.00. Там-там навіны.
16.15. Далёкі Усход.
17.00. Хрысціянская праграма. «Падарожжа пілігрыма».
17.40. Мульці-пульці.
18.05. Апазіцыя.
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.20. «Санта-Барбара».
20.10. Песні Алега Міцяева.
20.50. Крымінальныя паведамленні.
21.00. Камера даследуе мінулае. «Ракетны крызіс». 1-я серыя.
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
23.00. Сёння ў ВС Расіі.
23.15. Экзотыка.

15 кастрычніка, ЧАЦВЕР

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. Экран беларускага кіно. «Годны да нестраявой».
10.05. У. Граўцоў. «Востраў надзеі і кахання». Тэлеспектакль.
16.25. Праграма перадач.
16.30. Навіны.
16.35. Гісторыя Беларусі. 5-ы клас.
16.55. «Маленькі сведка». Мастацкі фільм (Індыя). 2-я серыя.
18.00. «Канва жыцця». Дак. фільм.
18.55. Зачытайце маё пісьмо...
19.00. Абласныя навіны (Гродна).
19.10. Як пачаць уласную справу. Дыялог амерыканскіх бізнесменаў.
19.40. Якія мы гаспадары? Навагрудскія замалёўкі.
20.10. «Полацкая пячатка». Кінанарыс.
20.20. Тыдзень беларускага ўрада.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.30. Творчае маладзёжнае аб'яднанне «Крок» прадстаўляе...
23.30. НІКа.

Канал «Астанкіна»

5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.50. «Квартэт "Ква-ква"». Мультфільм.
8.00. Навіны.
8.20. «Багатыя таксама плачуць».
9.05. Мультфільмы «Алёнка і салдат», «Тайна залатых туфлікаў», «Мук-скараход».
9.55. Канцэрт ансамбля рускіх народных інструментаў імя М. Будашкіна.
10.20. «Без наследніка». Дак. фільм.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.20. «Дзеці «сонца». 2-я серыя.
12.45. «Замкнёнае кола». Мастацкі фільм.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Тэлемікст.
15.15. Уолт Дысней прадстаўляе...
16.05. Дак. фільм «Ханатлас».
16.15. «Алеся і кампанія». Перадача для дзяцей.
17.00. Навіны.
17.25. ...Да 16 і старэйшым.
18.10. «Багатыя таксама плачуць».
18.55. «Партрэт на фоне». Я. Гайдар і яго каманда.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Лато «Мільён».
21.10. Кінапанарама.
22.25. Чорная скрыня.
23.00. Навіны.
23.25. Відэадром.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. «Ракетны крызіс». 1-я серыя.
8.45. Мульці-пульці. «Хто пафарбаваў Чырвонае мора».
8.55. Вольны час. «Дамашні клуб».
9.10. Экзотыка.
10.10. «Лепш за горы могуць быць толькі горы...»
10.55. «Санта-Барбара».
12.35. Т. Ін. Ка.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
13.20. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
15.00. Бізнес: новыя імёны.
15.15. Свята «Мурзілкі». Частка 1-я.
15.45. Там-там навіны.
16.00. Панарама прыватызацыі.
16.45. Давайце разбяромся.
17.00. Так і жывём. «Закрыты горад».
17.30. Парламенцкі веснік.
17.45. Майстры. Э. Урусава.
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.20. «Санта-Барбара».
20.10. У свеце аўта- і мотаспорту.
20.40. Спецыяльны камерцыйны веснік.
20.50. «Апагоны». Мультфільм для дарослых.
21.00. Айчына мая. «Засталіся рускімі».
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
23.00. Сёння ў ВС Расіі.
23.15. «Музычны экзамен». Перадача 1-я.

16 кастрычніка, ПЯТНІЦА

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Тайны старажытных пячор». Кінанарыс.
9.00. Гісторыя Беларусі. 5-ы клас.
9.20. «Цешча». Мастацкі фільм.
16.30. Навіны.
16.35. «Ромка, Фомка і Артос». «Пікі-жаўтароцік». Мультфільмы.
17.20. Для школьнікаў. Ці любіце вы тэатр?
18.00. «Патаемны свет габелена», «З жыцця мастака С. Эрзя». Дак. фільмы.
18.40. Сістэма «Ньюс».
19.00. Абласныя навіны (Магілёў).
19.10. «Абараніць ад чаго, дапамагчы каму?» Прамая лінія.
20.05. М. Чуркін. Сімфаньета «Беларускія карцінкі».
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Тэлебіржа.
21.35. «Цешча». Мастацкі фільм.
22.40. НІКа.
22.55. «Рок-айленд». Кася Камоцкая і гурт «Новае неба».

Канал «Астанкіна»

8.00. Навіны.
8.20. «Багатыя таксама плачуць».
9.05. Клуб падарожнікаў (з сурдаперакладам).
9.55. Спявае В. Гатоўцава.
10.20. ...Да 16 і старэйшым.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.20. «Вясёлыя халасцякі». Мастацкі фільм (Кітай).
12.45. «Я буду чакаць». Мастацкі фільм.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Брыдж.
14.50. Бізнес-клас.
15.10. Уолт Дысней прадстаўляе...
16.00. Цэнтр.
16.40. «Паэтычны альбом». Д. Веневіцінаў.
17.00. Навіны.
17.25. Кожны пра сваё.
17.35. Мультфільм «Пудзіла».
17.50. Чалавек і закон.
18.20. Шлях да згоды.
18.50. Поле цудаў.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Мастацкі фільм «Іпадром».
22.10. ВІД прадстаўляе: Палітбюро.
22.45. Музагляд. У перапынку **(23.00)** — Навіны.
23.45. М-Ці-Ві.

Канал «Расія»

9.05. Белая варона.
9.50. Кабарэ «Бязглуздзіца».
10.50. Фільм В. Лебедзева «Сустрэча».
11.45. «Санта-Барбара».
12.35. Т. Ін. Ка.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
13.20. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
15.00. Тэлебіржа.
15.30. Свята «Мурзілкі». Частка 2-я.
16.00. Там-там навіны.
16.15. Іжыца. «Лініі лёсу».
16.50. М-трэст.
17.05. «Сям'я Смірновых. Як жыць далей?» Тэлефільм (Аўстрыя).
17.50. Уолт Дысней па пятніцах. «Біг фут». 1-я серыя.
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.20. «Пятая пячатка». Мастацкі фільм (Венгрыя).
21.00. «Не лыкам шыты».
21.25. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
23.00. Вячэрні салон.

17 кастрычніка, СУБОТА

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Птушыная восень». Кінанарыс.
8.55. «Чырвонае і чорнае». 3-я серыя.
10.00. Паказвае Віцебск. Грамадска-публіцыстычная праграма.
11.00. Тыдзень планеты.
11.15. 20 мінут рэдактара.
11.35. Урокі здароўя. Лазня і парыльня.
12.00. «Ветразі трывог». Тэленавелы.
12.50. Геракл. Культурызм — спорт для ўсіх.
13.25. «Маналог пра каханне». Фільм-канцэрт.
14.35. Дом мажор. Да 60-годдзя Беларускай музычнай акадэміі.
15.10. «Шчаня і сямёра гусянят», «Адчыненае акно», «Трысінія-сінія азёры малінавага колеру». Мультфільмы.
15.40. «Голас». Літаратурна-мастацкі відэаканал для школьнікаў.
16.40. Творчае аб'яднанне МЭТА. «Малады і...» Артыст Г. Волчак.
17.25. «Ці будзе замак у Патоцкага?» Тэленарыс пра фермера А. Л. Патоцкага з вёскі Альшаны Столінскага раёна.
17.45. Ало! Ёсць пытанне. Вам адказваюць намеснікі начальніка галоўнай дзяржаўнай падатковай інспекцыі Міністэрства фінансаў Рэспублікі Беларусь І. С. Шунько і В. Ф. Некрашэвіч. Прамая лінія.
18.45. Працістаянне. Маральна-прававая праграма.
19.35. Музычныя вечары на Залатой Горцы.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Тэлебіржа.
21.40. «Сінема» прадстаўляе: мастацкі фільм «Шчаслівы той, хто нібы Уліс...» (Францыя).
23.10. НІКа.
23.25. Футбол. «Дынама» (Брэст) — КІМ (Віцебск).
0.15. Футбол-92. Вынікі тура.

Канал «Астанкіна»

8.00. Марафон-15—малышам.
8.25. Дапамажы сабе сам.
8.55. Па той бок рампы з усмешкай.
9.15. Відавочнае—неверагоднае.
9.45. Тэлефільм «Пісьмы Ксеніі».
10.35. Фільмы нашай памяці. «Справа Румянцава».
12.25. Музычны кіёск.
12.55. Дак. фільм «Калыма. Вайна пасля вайны». Фільм 3-ці.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Тэлемарафон «Дом радасці і надзеі». Рэпартаж з Алма-Аты.
14.45. Мастацкі фільм «Дзяцінства Мікіты». Цыкл «Першае каханне».
15.55. Чырвоны квадрат.
16.35. «Яноты». Мультфільм (Канада).
17.00. Канцэрт Маскоўскага дзяржаўнага акадэмічнага сімфанічнага аркестра.
17.45. Тэлемарафон «Дом радасці і надзеі». Рэпатаж з Алма-Аты.
18.05. Мастацкі фільм «Шчаня».
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.35. Аншлаг. Аншлаг. «Бархатная восень».
22.05. Ане Вескі ў Маскве.
23.00. Навіны.
23.20. Тэлемарафон «Дом радасці і надзеі». Рэпартаж з Алма-Аты.
23.40. Мастацкі фільм. «Папяровыя вочы Прышвіна».

Канал «Расія»

9.00. Відэаканал «Плюс адзінаццаць».
10.30. Бумеранг-3.
11.00. «Марыя, Мірабела». Мастацкі фільм.
12.05. Казырная дама.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
13.20. Кар'ера. Фінал конкурсу дзелавых людзей.
14.40. Пілігрым.
15.35. Размова з Білі Грэмам.
16.05. Футбол без граніц.
17.00. «К-2» прадстаўляе: «Абзац».
17.30. Парламенцкі веснік.
17.45. Вуснамі дзіцяці.
18.15. Маскі-шоў.
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.20. «Плывец». Мастацкі фільм.
20.30. Кнот-відэо.
21.00. Кантрасты.
21.40. «Пісьмы каралю». Невядомыя факты з жыцця Элвіса Прэслі.
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. Асарці.
23.00. Праграма «А».
23.30. Ад лібітум.
24.00. «Жаніцьба». Мастацкі фільм.

18 кастрычніка, НЯДЗЕЛЯ

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Чырвонае і чорнае». 4-я і 5-я серыі.
11.00. Парады ўрача. Прафілактыка венерычных захворванняў.
11.15. Белыя і чорныя. Тэлевізійны шашачны клуб.
11.50. «Сівой даўніны покліч. Помнікі расказваюць». Домскі сабор.
12.25. «Суперкніга».
12.50. «Савітар-цэнтр». Урокі касметолага Л. Лабуцінай.
13.25. Шанц. Шоў-гульня.
14.10. Сарбенты. Надзея на выратаванне.
14.45. «Асляня-агароднік», «Каліласка». Мультфільмы.
15.10 «Латарэя аўтографаў». Пазнавальна-забаўляльная праграма для школьнікаў.
16.10. «Закляцце Даліны Змей». Мастацкі фільм з субцітрамі.
17.50. З панядзелка... Сакрэты сямейнага дабрабыту.
18.25. Хакей. «Дынама» (Мінск) — «Крышталь» (Саратаў). У перапынку **(19.55)** — Калыханка.
20.50. «Прага. Дождж і сонца». Кінанарыс.
21.00. Панарама.
21.30. «Сінема» прадстаўляе мастацкі фільм «Правілы гульні» (Францыя).
23.15. Студыя «Тэлесябрына». Пепсі-ТОП-20».

Канал «Астанкіна»

6.00. Гадзіна сілы духу.
7.00. Тыраж «Спортлато».
7.15. «Вінцік і Шпунцік—вясёлыя майстры». Мультфільм.
7.35. Канцэрт узбекскага фальклорнага ансамбля «Хіва накшлары».
8.00. Раным-рана.
8.30. Дак. фільм «Вясна ў Дымкаве».
8.45. «Алёшавы казкі». Мультфільм.
8.55. Ранішняя зорка.
9.45. Пад знакам «пі».
10.35. Новае пакаленне выбірае.
11.25. «Прыгоды Чорнага Прыгажуна». 14-я серыя.
11.50. Юбілейны канцэрт паэта Л. Ашаніна.
13.10. Тэлефільм «Дом на Валхонцы». Фільм 1-ы.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.20. Дыялог у прамым эфіры.
15.00. Клуб падарожнікаў.
15.50. Спявае Л. Нікалаева.
16.00. Панарама.
16.40. Тэлелоцыя.
16.55. Уолт Дысней прадстаўляе...
17.45. Навіны.
18.00. «Крокодилу» — 70 год.
19.00. Нядзельная кінапраграма. Навіны кіно.
19.20. Мастацкі фільм «Генеральны інспектар» (ЗША).
21.00. Вынікі.
21.45. Спартыўны ўік-энд.
22.00. ТВА «Парадыз-кактэйль». В. Лявонцьеў.
23.00. Навіны.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Дарога да храма «Адраджэнне музыкі». Дак. фільм.
7.55. Мульці-пульці. «Два рыцары».
8.05. Вольны час. «ТВ-атэлье».
8.20. Фальклор. «Невядомыя культуры».
8.50. Рэтра-куплеты.
9.00. Шэсць сотак.
9.20. «Прыгода ў каралеўстве». Мультфільм. 8-я серыя.
9.50. Аты-баты...
10.20. Тэлекрасворд «Музычная біржа».
10.50. «Закаханыя». Мастацкі фільм.
12.10. «Навальніца 1812 года». Фільм 8-ы.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
13.20. Тэлегульня «Лога».
13.50. «Дараэман» (Японія). 6-я серыя.
14.05. «Октябрь» запрашае да размовы.
14.55. «Не высечы...» Вядучы — У. Цветаў.
15.10. «Матыў». Тэлефільм.
15.40. Познер і Донах'ю.
16.10. У свеце жывёл.
17.10. Студыя «Сатырыкон». Бенефіс С. Альтава.
18.05. Цэнтр Стаса Наміна (Эс-Эн-Сі) прадстаўляе: клуб «Жоўтая падводная лодка».
18.35. Магія смеху.
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.20. Фестываль класічных фільмаў Галівуда. «Бывай, зброя!»
21.00. ХХ стагоддзе ў кадры і за кадрам. «Тлумачэнне сноў».
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. Кінашок-92.

ТЭЛЕБАЧАННЕ

9 кастрычніка

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Чароўная гліна».
9.00. Беларуская літаратура 11 клас.
9.30. «Дзевяць дзён аднаго года». Маст. фільм.
16.30. Навіны.
16.35. «Як лісы з курамі пасябравалі», «Хачу месяц». Мультфільмы.
17.05. Выступленне Узорнага дзіцячага танцавальнага ансамбля «Фрэскі» г. Мінска.
18.00. Дак. фільмы «З кірмашу», «Маналог на фоне тайгі».
18.40. Сістэма «Ньюс».
19.00. Абласныя навіны (Магілёў).
19.10. Тры кіты. Мастацка-публіцыстычная праграма.
20.10. «БелАВМ» — афіцыяльны прадстаўнік камп'ютэрнага свету ў Беларусі.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Тэлебіржа.
21.35. Выступленне міністра замежных спраў РБ П. К. Краўчанкі на 47-й сесіі Генеральнай Асамблеі ААН.
22.05. «Дзевяць дзён аднаго года». Маст. фільм.
23.50. НІКа.

Канал «Астанкіна»

8.20. «Багатыя таксама плачуць».
9.45. Мультфільм.
10.10. Клуб падарожнікаў (з сурдаперакладам).
12.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.20. «Вазьмі мяне з сабой». Маст. фільм.
12.35. «Зачараваны долар». Маст. фільм (Венгрыя).
14.00 Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Брыдж.
14.50. Бізнес-клас.
15.10. Уолт Дысней прадстаўляе...
16.00. Цэнтр.
16.45. Як дабіцца поспеху.
17.00. Навіны.
17.25. «Плюх і Пліх». Мультфільм.
17.35. «Усе флагі будуць у госці да нас».
18.05. Чалавек і закон.
18.35. Мініяцюра.
18.50. Поле цудаў.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Маст. фільм «Пастка для адзінокага мужчыны».
22.10. «ВІД» прадстаўляе. «Па літбюро».
22.40. Музагляд. У перапынку **(23.00)** — Навіны.
23.45. Аўта-шоў.
0.00. Хіт-канвеер.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. Айчына мая.
8.50. Кіпрас Мажэйка. Рэпартажы з НАТО.
9.20. Адкрыццё сезона ў Марыінскім тэатры.
10.20. А. А. Ханжонкаў. Частка 2-я.
11.20. Рэтра-шлягер.
11.45. «Санта-Барбара».
12.35. Т. Ін. Ка.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
13.20. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
15.00 Тэлебіржа.
15.30. «Тайвань ці Цудоўная фармоза».
16.00. Там-там навіны.
16.15. Крыніцы. «Хавальнік старога Архангельска».
16.45. М-трэст.
17.00. «Сям'я Смірновых. Як жыць далей?» Тэлефільм (Аўстрыя).
17.45. «Спунер». Маст. фільм. 2-я серыя.
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.20. Маст. фільм «Сямейнае шчасце»; «Медыя».
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
23.00. На сесіі ВС Расіі.
23.30. «К-2» прадстаўляе: «Фрак народа».

10 кастрычніка

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Чаплі мяняюць прапіску». Дак. фільм.
8.55. «Чырвонае і чорнае». Маст. фільм. 1-я серыя.
10.00. Святкаванне 850-годдзя Гомеля.
11.00. Тыдзень планеты.
11.15. «Магіла светлячка». Мультфільм з субцітрамі (Японія).
12.40. 20 мінут рэдактара.
13.00. Справы вайсковыя.
13.45. «Хутчэй. Вышэй. Дужэй». Рэпартаж аб спартыўным свяце.
14.15. ПІК.
14.55. «Запрашэнне ў тэатр». Заслужаны артыст Беларусі У. Шэлестаў.
15.55. «Кожны дзень свята». Мінская дзіцячая музычная школа № 9.
16.55. Футбол. «Дынама» (Мінск) — «Шахцёр» (Салігорск).
18.50. «Зямля пад белымі крыламі». Музычная праграма, прысвечаная 925-годдзю г. Оршы. Частка 1-я.
19.35. «Кірыла Тураўскі».
19.55. «Зямля пад белымі крыламі». Частка 2-я.
20.45. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Тэлебіржа.
21.40. «Сінема» прадстаўляе: «Дзеці райка». Маст. фільм (Францыя). 1-я серыя.
23.20. НІКа.
23.35. Футбол-92. Вынікі тура.
23.50. Беларускія музычныя весткі.

Канал «Астанкіна»

6.00. Навіны.
6.20. Ранішняя гімнастыка.
6.30. Суботняя раніца дзелавога чалавека.
7.30. Спорт-шанц.
8.00. «Марафон-15»—малышам.
8.25. Бумеранг.
9.00. «Па той бок рампы з усмешкай». Ігар Кашынцаў.
9.20. Медыцына для цябе.
10.00 Авіякасмічны салон.
10.15. Сустрэча з Валянцінай Машковай.
10.40. Экалагічная хроніка.
10.55. Упершыню на тэлеэкране маст. фільм «Высокая кроў». (Беларусь—Польшча).
12.55. «Калыма. Твар у твар». Фільм 2-гі.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Да I Міжнароднага тэатральнага фестывалю імя А. П. Чэхава. «Рэпетыцыя аднаго спектакля, ці Версія Уладзіміра Пахомава».
15.30. У свеце жывёл.
16.10. Чырвоны квадрат.
16.50. «Яноты». Шматсерыйны мультфільм (Канада).
17.15. Шчаслівы выпадак.
18.15. Маст. фільм «Шапка».
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Міхаіл Жванецкі. «Самнасам».
21.40. «Кветкі Сафіі Ратару». Канцэртная праграма.
23.00. Навіны.
23.25. Маст. фільм «Сэрца Ангела» (ЗША).

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.20. «Гісторыя аднаго горада».
8.20. Мульці-пульці.
8.30. Праграма «03».
9.00. Відэаканал «Плюс адзінаццаць».
10.15. «Як жыць будзем?»
11.00. «Раніца без адзнак». Маст. фільм.
12.10. «Падарожжа душы». Пісьменнік Георгій Сямёнаў.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
13.20. Акцыя «Пелікан».
14.20. Тэлегульня «Лога».
14.50. Пілігрым.
15.35. «Бурда модэн» прапануе...
16.05. «Дараэман» (Японія). 5-я серыя.
16.20. Футбол без граніц.
17.15. Непазнаны Сусвет.
17.45. Парламенцкі веснік.
18.00. Комікі ХХ стагоддзя. Чарлі Чаплін. Вядучы— Э. Разанаў. Частка 1-я.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. Чарлі Чаплін. Вядучы — Э. Разанаў. Частка 2-я.
20.30. Вуснамі дзіцяці.
21.00. ХХ стагоддзе ў кадры і за кадрам. «Старонкі смуты».
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. Асарці. Музычна-забаўляльнае шоў.
23.00. Праграма «А».
23.30. Ад лібітум.
0.00. «Мама выйшла замуж». Маст. фільм.

СОВЕТСКАЯ БЕЛОРУССИЯ — СЁННЯ Ў НУМАРЫ

Абмяркоўваем праект Канстытуцыі РБ. Пісьмы чытачоў.
Цярністы шлях да рынку. «СК. пакуль яшчэ без В».
На злобу дня. **«Гродзенскі дым з літоўскім прысмакам».**
«Мутныя хвалі Дняпра». Чалавек і эканоміка.
«За транзіт давядзецца плаціць». Каменціруе эканамічны аглядальнік «СБ» В. Дашкевіч.
Чытач—чытачу. Падборка пісьмаў.
«Надуманая слава». Акцыя чытачоў «СБ».
«У садзе і агародзе». Падборка.
Пасля суда. **«Так і неачышчаны Гарох...».**
Фільмы тыдня. Праграма тэлеперадач.
Рэклама. Аб'явы.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь,
Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь,
калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖДАНКО, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), А. ЦІХАНОВІЧ, С. ШАЎЦОЎ.

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, праспект Ф. Скарыны, 77, рэдакцыя газеты «Звязда».
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў — 32-04-52, 32-41-92, навін — 32-60-13, даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-35-91.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі.
Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з чытачамі.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку».
Тыраж 81.098. Індэкс 63.850.
Зак. № 202.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 21.00.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Паясок для непаседы

Вядома, як няпроста гуляць з маленькімі, калі яны ўжо ўмеюць сядзець у прагулачнай калясцы. Вельмі зручны ў гэтых выпадках спецыяльны раменьчык: ён не абмяжоўвае рухаў і не дае выпасці з каляскі.

Матэрыялы, патрэбныя для паяска: шчыльная стужка ці тканіна, складзеная ў некалькі слаёў і прашытая; кавалак шырокай рызінкі; каля метра моцнай стужкі ці тасьмы для прывязвання да ручак ці іншых дэталяў каляскі.

ШЛЕЙКІ 27×2 см
СТУЖКІ ДЛЯ ЗАВЯЗВАННЯ 35÷40 см
53 см
3 | 10 см | 8 | 5 | 1,5 | 7,5 | 7,5 | 7,5 | 3
3
ГУЗІК СПІНА РЫЗІНКА ПЕРАД ПЯТЛЯ
СТУЖКІ ДЛЯ ПРЫВЯЗВАННЯ ДА КАЛЯСКІ
4

Астатняе зразумела з малюнка і чарцяжа.

Гэты паясок разлічаны на дзіця, якое апранута ў цёплую кофтачку. Даўжыню яго можна мяняць: для паліто ці куртачкі падоўжыць, для лёгкага адзення — паменьшыць на 2—3 см.

ЧЫСЦІМ, МЫЕМ

Даглядаем абутак

Нават самы прыгожы абутак хутка страчвае выгляд, калі рэгулярна не даглядаць яго: мыць, чысціць, наводзіць бляск. Словам, і абутку патрэбны макіяж.

Набор касметыкі. Існуе вялікая колькасць крэмаў для чысткі скуранога абутку, захавання яго мяккасці і эластычнасці, аднаўлення яго колеру, надання водаўстойлівых уласцівасцей.

Акрамя спецыяльных сродкаў, спатрэбяцца шчоткі для абутку рознага колеру, аксаміткі ці мяккія анучкі з ворсам. Усё гэта трымайце ў спецыяльна адведзеным месцы, лепш за ўсё ў скрынцы з накрыўкай. Добра было б абзавесціся і выпрамляльнымі калодкамі, а таксама ражкамі, якія засцерагаюць шво задніка ад разрываў.

Вы прыйшлі з работы, з прагулкі, знялі туфлі, чаравікі, боты. Не пакідайце іх бруднымі, пачысціце спецыяльнай шчоткай ці шарсцяной анучкай. На паверхню скуранога абутку не радзей двух разоў на тыдзень нанясіце тонкі слой крэму і пакіньце так нанач. Раніцай шчоткай і аксаміткай вы хутка завершыце работу, давёўшы абутак да бляску.

Перш чым нанесці крэм на каляровы абутак, здыміце з яго плямы анучкай, намочанай сокам рэпчатай цыбулі. Крэм, бясколерны ці афарбаваны, разатрыце баваўнянай анучкай па паверхні абутку.

Стары каляровы абутак пратрыце мяккай анучкай, намочанай шкіпінарам, у які

дадайце некалькі кропель малака — гэта прыкметна асвяжыць яго, а потым нанясіце зверху крэм.

Абутак, у якім вы трапілі ў слоту, дождж, не сушыце каля ацяпляльных прыбораў. Памыўшы халоднай вадой, вытрыце яго сухой анучкай, змажце рыцынай ці гліцэрынам, напхніце скамечанай газетнай паперай і пастаўце так, каб сохла падэшва.

Туфлі, чаравікі, боты не будуць прапускаць ваду, калі змазаць падэшву і швы рыцынай. Для гэтай жа мэты можна выкарыстаць сумесь роўных частак воску і лою.

Абутак, прызначаны для нашэння ў вільготных умовах, у прыватнасці юхтовы, трэба рэгулярна змазваць тлушчам ці рыцынай. Чым больш тлушчу ці рыцыны ўцерці ў скуру, тым мякчэйшай і больш водаўстойлівай яна будзе.

Каб зрабіць больш мяккім доўга не ношаны скураны абутак, у тым ліку і спартыўны, моцна змажце яго рыцынай і дайце ёй усмактацца ў скуру. **Рыцыну можна замяніць любым алеем.**

Спартыўнаму ці іншаму скураному абутку, які моцна ссохся, стаў цвёрдым і нязручным, можна вярнуць страчаную эластычнасць, мяккасць, вытрымаўшы яго нейкі час у цёплай вадзе. Выцягнуты з вады абутак пратрыце сухой анучкай, змажце гліцэрынай і напхніце газетнай паперай.

Перад тым як пакласці на захоўванне спартыўны, як, дарэчы, і любы іншы сезонны абутак, не забудзьцеся яго адрамантаваць, папярэдне ачысціўшы ад бруду і пылу, напхніце газетнай паперай і змажце вазелінам ці алеем.

У мадэльны абутак пажадана ўставіць выпрамляльныя калодкі, а каляровыя туфлі загарнуць у белую мяккую паперу ці змясціць у спецыяльна пашыты мяшэчак.

Асаблівага клопату патрабуе замшавы і лакавы абутак.

Замша добра ўбірае ваду, а пасля высыхання набывае ранейшыя ўласцівасці. Аднак яна хутка льсніцца. Месцы, што заільсніліся, пратрыце дробназярністай абразіўнай шкуркай, сухой кухоннай соллю ці вучнёўскай гумкай, а потым пачысціце цвёрдай валасянай ці гумавай шчоткай. Можна паспрабаваць і такі спосаб: працерці абутак анучкай, намочанай у вадзе з нашатырным спіртам, а потым ужо шкуркай. Паспрабуйце ўзняць ворс на замшы, патрымаўшы абутак над парай (не забудзьцеся папярэдне ачысціць яго ад пылу). Тлустыя плямы можна звесці бензінам.

Лакавая плеўка, што пакрывае абутак, расцягваецца горш, чым сама скура. З часам яна набывае нейкую калянасць, на ёй з'яўляюцца трэшчыны. Прадухіліць гэтай з'явы нельга, аддаліць— можна. Змякчыце лакавую плеўку, перыядычна праці-

раючы анучкай, намочанай гліцэрынай ці вазелінам. Дапамагае і рыцына. Устаўляйце ў туфлі калодкі, у крайнім выпадку напхніце іх мяккай паперай. Пацьмянелыя і забруджаныя месцы можна пачысціць цыбуляй, пасля чаго працерці паверхню мяккай тканінай.

Можа здарыцца, што вы набылі цесны абутак. Паспрабуйце спачатку расцягнуць яго, туга напхнуўшы нанач вільготнай паперай. Можна паспрабаваць і іншы спосаб: змачыць унутраную паверхню абутку адэкалонам, адразу ж надзець яго і змачыць адэкалонам верх. Калі туфель ці чаравік цісне ў нейкім пэўным месцы, накапайце на гэта месца воску ці парафіну з запаленай свечкі і патрымайце абутак некалькі дзён на калодцы.

Калі новы абутак выклікае пякучасць (гэтае адчуванне знаёма многім), пратрыце яго знутры 3-працэнтным растворам воцату.

Цвіль, што з'явілася на абутку, можна пачысціць анучкай, памочанай у бензіне.

Можна прадэзінфіцыраваць абутак, уклаўшы ў яго ватныя тампоны, памочаныя воцатнай эсенцыяй, і змясціўшы яго ў герметычны поліэтыленавы мяшок. Праз 10—12 гадзін пратрыце яго знутры анучкай, памочанай фармалінам, высушыце і праветрыце.

Старыя туфлі ці чаравікі, з якімі вам не хочацца развітвацца, можна абнавіць, аднавіўшы колер, ці перафарбаваць у новы колер з дапамогай «Нітрафарбы для скуры» ці сродку ў аэразольнай упакоўцы «Нітраэмаль для скуры».

І яшчэ адна, апошняя, парада: своечасова рамантуйце абутак.

Чысцім капялюш

Настаў сезон капелюшоў. Ёсць некалькі спосабаў абнавіць выраб з фетру. Пацёртыя і замятыя месцы можна злёгку, без націску, працерці наждачнай паперай або, насыпаўшы на іх дробную соль, пачысціць жорсткай шчоткай. А можна прыгатаваць раствор нашатырнага спірту напалам з вадой, змачыць у ім кавалак грубага сукна і чысціць ім пашкоджаныя месцы, пасля чаго працерці капялюш сухой чыстай анучкай і жорсткай шчоткай і высушыць.

Нярэдка капялюш запляміліваецца ў тых месцах, дзе шчыльна прылягае да галавы. Такія плямы праціраюцца чыстай анучкай, змочанай бензінам або растворам нашатырнага спірту з дэнатуратам у роўных частках.

Капелюшы светлыя — шэрыя, бэжавыя — чысцяць белай анучкай, змочанай у растворы з 5 сталовых лыжак воцату, 5 сталовых лыжак нашатырнага спірту і палавіны сталовай лыжкі солі. Пасля гэтага іх праціраюць чыстай сухой анучкай.